HATE TRACKERS INTO ACTION

Kompendiuma

Projektas, skirtas skatinti pilietinį aktyvumą ir kovoti su neapykantos kurstymui Europos miestuose

Projektą parengė:

Remia:

Co-funded by
the European Union

Finansuoja Europos Sąjunga. Tačiau išreikštos nuomonės ir požiūriai yra tik autorių nuomonės ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios agentūros (EACEA) nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EACEA negali būti laikomos atsakingomis už jas.

TURINYS

Paaiškinimai

Web 3.0 ir gerosios praktikos metodas — **p. 4**

Įvadas

Pratarmė: „Hate Trackers Into Action“ — **p. 7**

HTIA kelias ir kompendiumas — **p. 9**

Tarptautinės metodologinės pastabos — **p. 14**

Gerosios nacionalinės praktikos

Kipras – „Hope For Children“ Vaiko teisių politikos centras – **p. 22**

Čekija – „Youth Included“ — **p. 29**

Italija – C.I.F.A. ETS – **p. 36**

Graikija – „Hellenic Youth Participation“ – **p. 44**

Vengrija – „Cromo Foundation“ – **p. 51** Lietuva –

„AY Institute“ – **p. 59**

Ispanija – RINOVA – **p. 67**

Bibliografija

Šaltiniai, bibliografija ir padėkos — **p. 75**

PAAIŠKINIMAI

Skaitmeninių technologijų ir „Web 3.0“ vaidmuo.

„Hate Trackers Into Action“ – Europos projektas, kurio rezultatas yra šis kompendiumas, grindžiamas tvirtu įsitikinimu: novatoriškos ir skaitmeninės technologijos nėra tik pagalbinė priemonė kovojant su neapykantos kurstymu, bet esminė sąlyga, užtikrinanti šios kovos tvirtumą ir tvarumą. Viso projekto metu partneriai investavo į įrankius, leidžiančius jauniems aktyvistams dokumentuoti, archyvuoti ir kovoti su neapykantos turiniu tokiu pačiu greičiu, kokiu tas turinys plinta internete, ir daryti tai bendroje Europos infrastruktūroje, o ne atskirų platformų nuosavybės architektūrose.

Būtent dėl šios priežasties šiose puslapiuose ypatingas dėmesys skiriamas **„Web 3.0**“. Visame leidinyje šis terminas konkrečiai reiškia projekto metu sukurtą programą „HateTrackers“: decentralizuotą internetinę aplinką, prieinamą per „MetaMask“ piniginę, kurioje jauni aktyvistai galėjo rinkti, klasifikuoti ir atsakyti į neapykantos kalbos atvejus, su kuriais susidūrė viešosiose platformose. Ši architektūra buvo pasirinkta sąmoningai: ji leido partnerių organizacijoms išlaikyti bendrą įrodymų archyvą, nepatikėdamos jo nė vienam platformos savininkui, ir suteikė jauniems aktyvistams tiesioginės patirties skaitmeninėje aplinkoje, kurios projekto pradžioje Europos mokyklų mokymo programose beveik nebuvo.

Šį pasirinkimą grindžia įsitikinimas, kad pakankamai tvirtas, ilgalaikis aktyvizmas negali būti vien deklaratyvus. Jis turi remtis technine infrastruktūra, kurią aktyvistai patys gali naudoti, suprasti ir prižiūrėti laikui bėgant, bei kultūra, kurioje jauni žmonės nėra kitur sukurto sąmoningumo ugdymo kampanijų auditorija, o pačios reakcijos kūrėjai.

Ką mes vadiname „gerąja praktika“.

Šioje knygoje redakcinė komanda **„gerąja praktika**“ vadina veiklą, kurią projekto įgyvendinimo laikotarpiu iš tikrųjų išbandė viena iš septynių nacionalinių grupių, kurią patys partneriai laikė ypač reikšminga ir pamokoma, ir kuri, atrodo, gali būti pritaikyta kitose Europos šalyse kaip eksportuojamo „Hate Trackers“ modelio pagrindinis elementas. Todėl įtraukimo kriterijus yra ne populiarumas ar mastas, o metodologinis aiškumas: gera praktika yra veikla, kurią kita organizacija kitoje šalyje galėtų perskaityti ir atkartoti, atlikdama tik nedidelius pritaikymus.

Kiekviena iš toliau pateiktų praktikų buvo pasirinkta todėl, kad dalyvavę partneriai sugebėjo aiškiai išdėstyti ne tik tai, ką jie padarė, bet ir kodėl tai veikė, bei ką jie patobulintų kitą kartą. Skaityti kartu, septyni nacionaliniai skyriai apibrėžia nuoseklų ir eksportuotiną aktyvizmo prieš neapykantos kalbą modelį, tiek internete, tiek realiame gyvenime, kuriame skaitmeninis ir įkūnytas, formalus ir kūrybinis, metropolinis ir teritorinis aspektai vienas kitą sustiprina, o ne konkuruoja.

Penkios viena kitą papildančios metodologijų grupės.

Penkios viena kitą papildančios metodologijų grupės, parinktos remiantis septynių šalių patirtimi, kartojasi tolesniuose skyriuose. Pirmoji – **mokyklinė pedagogika**, kurią Italijos, Vengrijos ir Graikijos partneriai taiko naudodami forumo teatrą, „Neapykantos piramidę“, „Kompaso tapatybės molekulę“ ir susijusias priemones. Antroji – **žiniasklaidos produkcija**: mokyklinis radijas Turine, mikrofilmai ir „Reels“ Čekijoje, informaciniai vaizdo įrašai Lietuvoje, jaunimo kuriamos podkasto laidos Kipre ir Ispanijoje. Trečioji – **kūrybinis ir įkūnijamas darbas**: keramikos dirbtuvės Vilniuje, „NOHATE“ koncertas Prahoje, gatvės meno turas Malagoje. Ketvirtoji – **skaitmeninių įrodymų rinkimas** naudojant „HateTrackers Web 3.0“ programėlę, ypač intensyviai aprašyta Italijos, Vengrijos ir Ispanijos skyriuose. Penktoji – **bendruomenės žemėlapių** sudarymas Hueline, Vilniuje, Atėnuose, Nikosijoje ir Nagyharsanyje.

Kvietimas prisijungti prie Europos tinklo.

Vienas iš įkvepiančių HTIA projekto rezultatų – tai, kad partneriams nereikėjo kurti naujų infrastruktūrų, norint atlikti reikšmingą darbą. Turino „Radio Einaudi“, Malagos „Polo Digital“, Nagyharsanyje vykstantis „Ordogkatlan“ festivalis, Vilniaus „Makes Sense Studio“, Nikosijos universitetas ir nedidelė NVO grupė septyniose šalyse jau veikė iki HTIA projekto pradžios, o projektas parodė, kaip juos produktyviai sutelkti. Gera žinia organizacijoms visoje Europoje yra tai, kad daugumoje miestų pagrindiniai elementai jau egzistuoja; HTIA indėlis yra metodika, kuri juos sujungia, ir skaitmeninis pagrindas, leidžiantis dalytis, išlaikyti ir tobulinti atliktą darbą laikui bėgant.

Toliau pateikiami septyni nacionaliniai skyriai yra parašyti taip, kad bet kuri jaunimo organizacija, mokykla ar vietos administracija galėtų atpažinti metodiką ir pritaikyti ją savo teritoriniam kontekstui. Kiekvienas skyrius prasideda trumpu įvadu ir veiklos grafiku, toliau nuosekliai pasakojimo forma pateikia gerosios praktikos pavyzdžių seriją, baigiasi bendrais apmąstymais ir pateikia dalyvių atsiliepimų skyrių. Knygą galima skaityti nuosekliai arba naudoti kaip informacinį katalogą.

ĮVADAS

Jūsų rankose esantis rinkinys – tai bendro darbo ir gyvenimiškos patirties rezultatas, kurį sukūrė jauni aktyvistai ir septynios pilietinės visuomenės organizacijos iš Čekijos, Kipro, Graikijos, Italijos, Lietuvos, Ispanijos ir Vengrijos. Jis buvo parengtas pagal projektą „HateTrackers Into Action“, kurio tikslas – skatinti pilietinį aktyvumą ir kovoti su neapykantos kalba Europos miestuose. Ši rinktinė neapsiriboja vien teoriniais pagrindais, bet dokumentuoja tikras istorijas ir konkrečius veiksmus, kuriuos projekto metu atliko jauni žmonės, pateikdama autentišką patirtį, kuri, tikime, įkvėps ir padės orientuotis ateities aktyvistams.

Pagrindinis projekto „HateTrackers Into Action“ tikslas – kovoti su rasizmu ir diskriminacija, užkertant kelią neapykantos kurstymui internete ir realiame gyvenime bei reaguojant į jį. Projektas suteikia jauniems žmonėms, jaunimo organizacijoms ir piliečių komitetams žinių, priemonių ir įgūdžių, reikalingų atpažinti, analizuoti ir veiksmingai reaguoti į neapykantos apraiškas, kurios pažeidžia žmogaus orumą ir lygybę. Svarbiausia, kad ši iniciatyva pripažįsta, jog neapykantos kalba nėra įprastas Europos politinio ir socialinio diskurso bruožas, o struktūrinė politinė problema, reikalaujanti skubaus visų piliečių dėmesio. Mes tvirtai tikime, kad kovai su neapykantos kalba reikia mobilizuoti visus visuomenės sluoksnius
– nuo pavienių aktyvistų iki institucijų – ir kad kiekvienas pilietis turi atlikti savo vaidmenį kuriant labiau įtraukią Europą.

Šis kompendiumas grindžiamas Europos Sąjungos lygybės ir žmogaus teisių teisine bei politine sistema ir atitinka principus, išdėstytus Tarybos direktyvoje 2000/43/EB dėl vienodo požiūrio į asmenis, neatsižvelgiant į jų rasinę ar etninę kilmę, principo įgyvendinimo („Rasinės lygybės direktyva“) ir Tarybos pamatinio sprendimo 2008/913/JHA dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis bei apraiškomis baudžiamosios teisės priemonėmis. Abu šie dokumentai nustato aiškią teisinę ES valstybių narių pareigą užkirsti kelią neapykantos motyvuotiems veiksmams ir juos bausti, užtikrinant, kad visi asmenys būtų vienodai saugomi pagal įstatymą. Ši rinktinė taip pat atitinka

tikslais, išdėstytais 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų plane ir 2021–2024 m. ES vaiko teisių strategijoje, kuriuose abiejuose pabrėžiamas švietimas, jaunimo dalyvavimas ir įtraukios visuomenės skatinimas.

Šio rinkinio struktūra atspindi kontekstų įvairovę visoje Europoje, o kiekviename skyriuje pateikiama geriausia praktika, kurią jauni aktyvistai sukūrė savo šalių sąlygomis. Manome, kad norint kovoti su neapykantos kurstymu, būtina giliai suprasti socialinę, kultūrinę ir politinę aplinką, kurioje jis atsiranda. Pateikdami šias septynias nacionalines patirtis ir strategijas, pagrįstas realiais veiksmais, siekiame pabrėžti kontekstą atsižvelgiančių, vietos sąlygomis pagrįstų sprendimų vertę. Nors kiekviena praktika yra būdinga tik savo šalies realybei, čia pateikti metodai ir požiūriai gali būti lengvai pritaikyti ir taikomi kitose aplinkybėse aktyvistų, pedagogų ir bendruomenių, įsipareigojusių šiam svarbiam darbui.

Tikimės, kad šis rinkinys taps įkvėpimo šaltiniu ir konkrečiu pagalbos šaltiniu visiems, kurie siekia kurti Europą, kurioje vertinama įvairovė, puoselėjama lygybė, o neapykantai nėra vietos mūsų politiniame ir visuomeniniame gyvenime. Šiose puslapiuose skamba jaunųjų aktyvistų balsai ir atsispindi jų veiksmai – vadovaukitės jais, mokykitės iš jų patirties ir prisijunkite prie pokyčių judėjimo.

Web 3.0 veikla projekte „Hate Trackers Into Action“

Įvadas

Projekto „Hate Trackers Into Action“ (HTIA) tikslas – suteikti galimybę jauniems žmonėms visoje Europoje kovoti su neapykantos kurstymu, pasitelkiant kūrybiškus, refleksyvius ir technologiniu požiūriu novatoriškus metodus. Vienas iš pagrindinių projekto ramsčių – „Web 3.0“ priemonių integravimas, kurios suteikia decentralizuotas, skaidrias ir dalyvavimu grindžiamas platformas aktyvizmui. Šioje ataskaitoje apibendrinamos projekto partnerių įgyvendintos „Web 3.0“ veiklos, pabrėžiant tiek techninę infrastruktūrą, tiek švietimo ir socialinį poveikį.

Įvairūs požiūriai į bendrą misiją

Šalys, dalyvaujančios projekte „Hate Trackers Into Action“, prie neapykantos kalbos kovos naudojant „Web 3.0“ priėjo labai įvairiais būdais, kuriuos lėmė vietos kontekstas, jaunimo kultūra ir turimi ištekliai. Nors visos komandos naudojo pagrindinius skaitmeninius įrankius – „MetaMask“ ir HTIA platformą – jų įsitraukimo metodai ir akcentai skyrėsi, atspindėdami skirtingą aktyvizmo, kūrybiškumo ir bendruomenės įtraukimo supratimą.

Vengrijoje „Cromo“ fondas vadovavo giliai bendruomenėje įsišaknijusiam procesui, kurio metu kaimo jaunimo skaitmeninis raštingumas ir aktyvizmas buvo ugdomi palaipsniui. Jų metodas buvo labai orientuotas į dalyvavimą ir vystymąsi: pradedant techniniu įvadiniu mokymu ir pereinant prie skaitmeninės žurnalistikos, emocinės refleksijos bei kūrybinės informavimo veiklos derinio. Vengrijos komandos piešimo konkursas ir visuomenės įtraukimas „Ördögkatlan“ festivalyje parodė, kaip aktyvizmas gali būti išraiškingas ir įtraukus, peržengiantis skaitmeninės erdvės ribas ir pasiekiantis mokyklas, festivalius bei vietines bendruomenes.

Priešingai, Italijos komanda pasirinko labiau žiniasklaidos išmanų ir satyrinį kelią. Jų veikla buvo sutelkta į memų kūrimą kaip priešingos naratyvo formą, naudojant humorą ir ironiją neapykantos kalbos iššūkiui. Įkeldami memus į „Web 3.0“ platformą ir leidžiant kitiems už juos balsuoti, jie į aktyvizmą įvedė žaidybinį, bendraamžių skatinamą elementą. Šis požiūris pabrėžė skaitmeninės kultūros ir

vizualinės komunikacijos galią, kartu skatindami kritiškai apmąstyti humoro etiką ir ploną ribą tarp pašaipos ir žalos.

Tuo tarpu Lietuvos ir Ispanijos komandos labiau sutelkė dėmesį į neapykantos kalbos skaitmeninį dokumentavimą. Lietuvos veikla buvo labiau tiriamojo pobūdžio – dalyviai bandė susidoroti su „Web 3.0“ abstrakčiu pobūdžiu ir išreiškė poreikį gauti aiškesnes gaires. Vis dėlto ši patirtis paskatino svarbias diskusijas apie technologijų vaidmenį aktyvizme. Ispanijos komanda, kita vertus, pasinaudojo platforma, kad pasidalintų įspūdingomis realaus gyvenimo istorijomis – nuo ksenofobinių išpuolių iki priekabiavimo internete ir viešos solidarumo. Jų apmąstymai atskleidė gilų emocinį susidomėjimą medžiaga ir augantį supratimą apie sisteminį neapykantos internete pobūdį. Jie taip pat pabrėžė saugių skaitmeninių erdvių svarbą ir anoniminio aktyvizmo potencialą.

Kartu šie įvairūs požiūriai iliustruoja jaunimo vadovaujamo aktyvizmo turtingumą visoje Europoje. Ar tai būtų menas, satyra, pasakojimai, ar techniniai eksperimentai, kiekviena komanda rado savo būdą, kaip spręsti neapykantos kalbos problemą. Projektas ne tik ugdė skaitmeninius įgūdžius, bet ir puoselėjo empatiją, kritinį mąstymą bei bendrą tikslo jausmą tarp jaunų žmonių, pasiryžusių padaryti internetines erdves teisingesnes ir įtraukesnes.

„Web 3.0“ infrastruktūra: „HateTrackers“ Dapp

Projekto skaitmeninės inovacijos šerdis yra „HateTrackers Dapp“ – decentralizuota programa, sukurta „Ethereum“ blokų grandinėje. Ši programa naudoja išmaniuosius kontraktus ir decentralizuotas saugojimo sistemas (tokias kaip IPFS ir SWARM), kad sukurtų saugią, skaidrią ir dalyvaujamąją aplinką jaunimo aktyvizmui.

Pagrindinės Dapp funkcijos:

- Prisijungimas per piniginę naudojant naršyklės plėtinius, pvz., „Metamask“ ar „Rabby“, susiejant vartotojų socialines tapatybes su blokų grandinės piniginės adresais.
- Prieigos kontrolė, pagrįsta NFT, kai tik „HateTrackers“ aktyvistai, turintys unikalų NFT ženklelį, gali sąveikauti su platforma.
- „Memerable Comments“ reitingų lentelė, kurioje pateikiami kūrybingi, konstruktyvūs atsakymai į neapykantos kalbas.

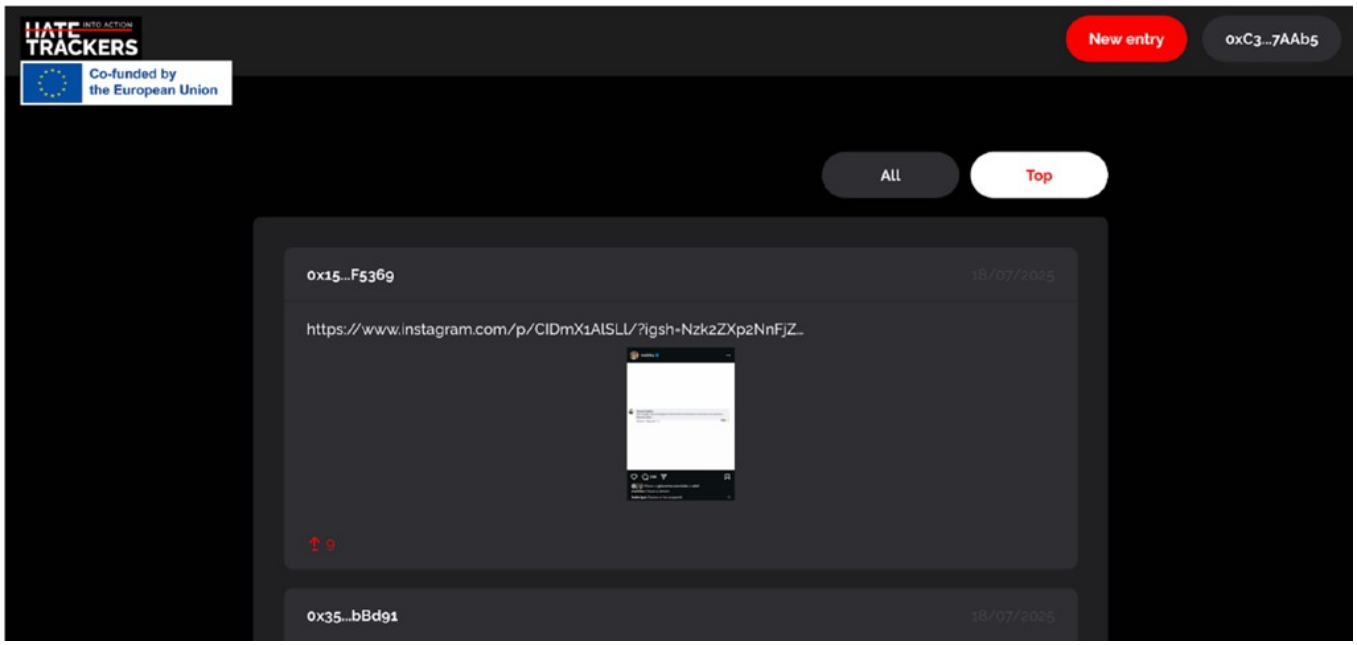
Vartotojai gali:

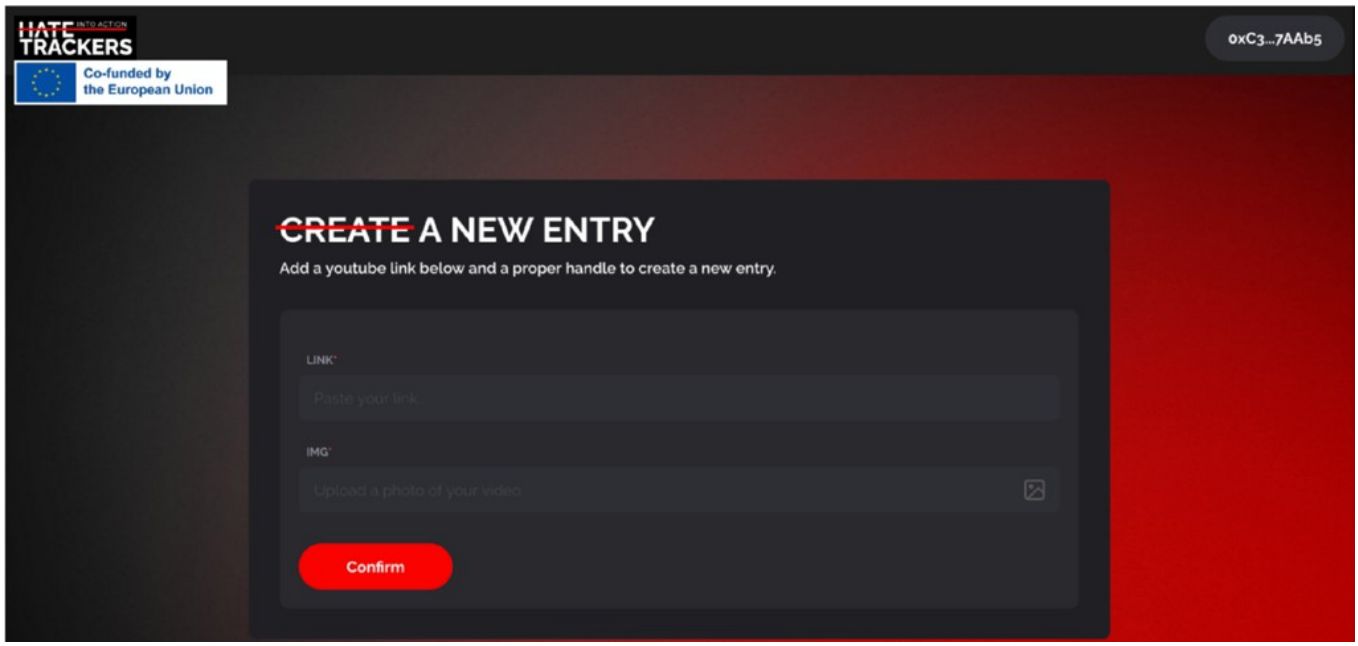
- Peržiūrėti ir balsuoti už įrašus
- Įkelti savo atsakymus
- Populiarumo ir aktyvumo stebėjimas

Programėlės nuoroda:
https://app.hate-trackers.com/dashboard

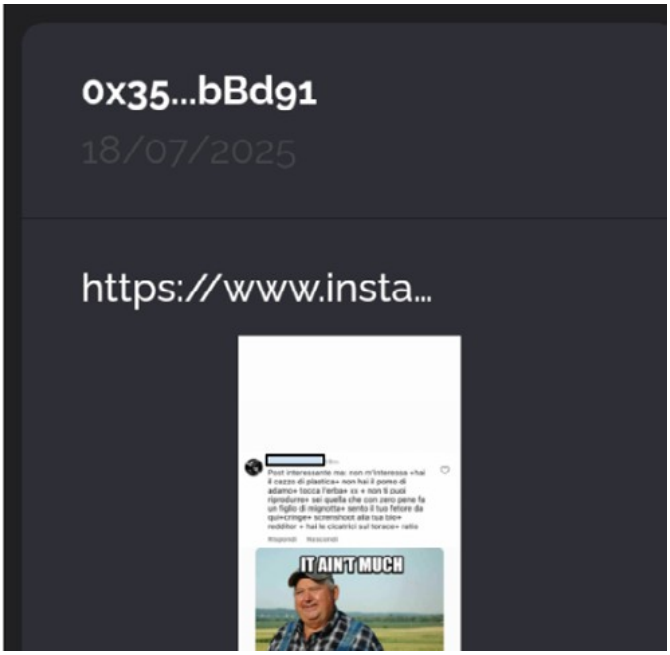
Programėlės ekrano kopijos

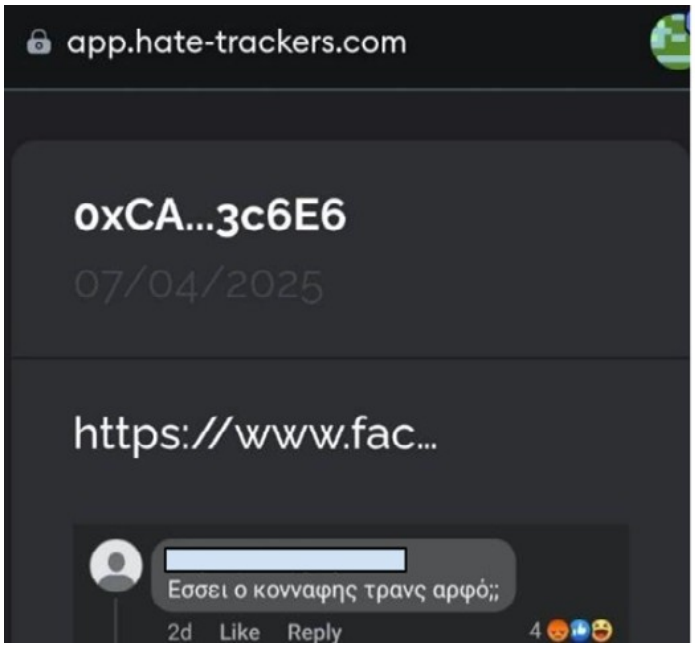

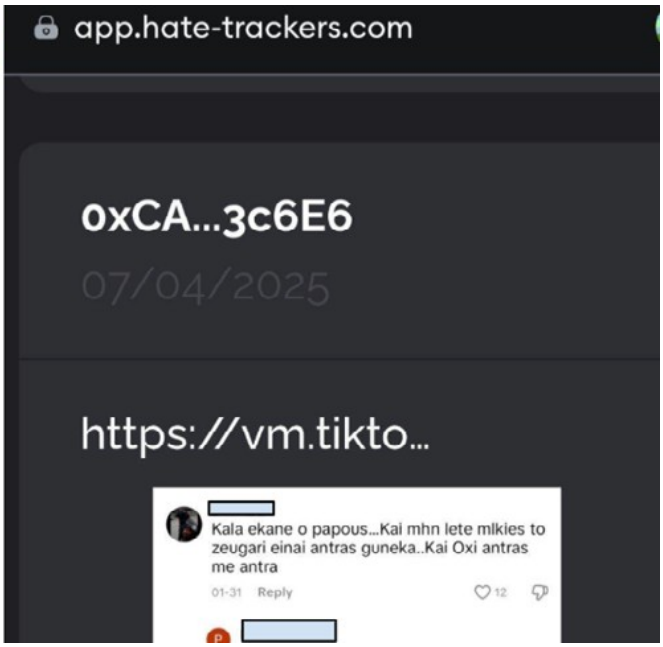

HATE TRACKERS
Co-funded by the European Union
0xC3...7AAb5
CREATE A NEW ENTRY
Add a youtube link below and a proper handle to create a new entry.
LINK*
Paste your link
IMG*
Upload a photo of your video
Confirm

0x19...2AD7b
18/07/2025
https://www.insta...
7 sett
Importi il terzo mondo, diventi il terzo mondo...
8629
Rispondi
2 s
Come se non si fossero mai visti degli italiani molestare delle ragazze. È solo perché sono Nordafricani che vi da

0x35...bBd91
18/07/2025
https://www.insta...
IT AIN'T MUCH

app.hate-trackers.com
0xCA...3c6E6
07/04/2025
https://www.fac...
Εσσει ο κονναφης τρανς αρφό;;
2d Like Reply
4

app.hate-trackers.com
0xCA...3c6E6
07/04/2025
https://vm.tikto...
Kala ekane o papous...Kai mhn lete mlkies to zeugari einai antras guneka..Kai Oxi antras me antra
01-31 Reply
12

Švietimo strateginiai tikslai

Mokyti aktyvistus Web3 ir interneto decentralizacijos pagrindų per mokymus internete ir gyvai.

Teikti saugumo gaires, kaip naudotis Web3 įrankiais.

Suteikti galimybę aktyvistams savarankiškai koordinuoti savo veiksmus, dalytis neapykantos kalbos įrodymais ir švelninimo strategijomis.

Aktyvizmą paversti žaidimu per konkursų sistemą, kuri atlygina už teigiamą įsitraukimą.

Ši infrastruktūra buvo sukurta bendradarbiaujant „SpaghettETH Impact“ ir C.I.F.A. ETS, teikiant nuolatinį mentorystės, techninės pagalbos ir bendro prekės ženklo rėmimo palaikymą.

Įgyvendinimas partnerių šalyse

Kipras – „Hope for Children“

Kipre „SGYG“ komanda, vykdydama iniciatyvą „Hate Trackers Into Action“, surengė dvi reikšmingas internetines veiklas, kurių pagrindinis dėmesys buvo skirtas „Web 3.0“ platformos naudojimui kovojant su neapykantos kalba internete. Šias sesijas vedė komandos narys, IT specialistas, turintis didelę patirtį informacinių technologijų srityje ir puikiai išmanantis „Web 3.0“ įrankius. Jo vadovavimo įgūdžiai ir techninė kompetencija atliko lemiamą vaidmenį formuojant šias veiklas ir užtikrinant jų sėkmę.

Pirmoji veikla, surengta 2025 m. balandžio 7 d., subūrė septynis SGYG narius, kurie bendradarbiavo, siekdami surasti realių neapykantos kalbos pavyzdžių, paskelbtų internete. Vietoj to, kad į šiuos komentarus reaguotų priešiškai, komanda parengė apgalvotus, pagarbaus tono atsakymus ir juos viešai paskelbė per „Web 3.0“ platformą. Tikslas buvo parodyti, kaip empatija ir ramus bendravimas gali būti galingi įrankiai susidūrus su neigiamumu internete. Šis požiūris pasiekė ne tik tiesioginius dalyvius, bet ir įtraukė platesnę interneto auditoriją, paskatindamas apmąstymus ir dialogą apie atsakingą elgesį skaitmeninėje erdvėje. Antrasis renginys, surengtas nuotoliniu būdu 2025 m. balandžio 25 d., išplėtė šį požiūrį. Marios ir SGYG Kipro komanda sistemingai ieškojo neapykantos kalbos tokiose platformose kaip „Instagram“, „Facebook“ ir „TikTok“. Vėlgi jie atsakė atsargiai ir ramiai, įkeldami savo pokalbius į „Web 3.0“ platformą, kad jie taptų pavyzdžiais kitiems aktyvistams. Ši sesija taip pat sukūrė saugią ir atvirą erdvę dalyviams pasidalinti asmenine patirtimi ir aptarti emocinius iššūkius, susijusius su neapykantos turiniu. Daugelis apmąstė, kaip svarbu išlikti ramiam ir pagarbiam,

net susidūrus su itin sukrečiančia medžiaga.

Abi veiklos pabrėžė emocinę naštą, kurią gali sukelti neapykanta internete, bet taip pat parodė, kokia galinga yra empatija, palyginti su pykčiu. Dalyviai pripažino, kad nors jie ir negali pakeisti neapykantą skleidžiančių žmonių nuomonės, jų veiksmai gali paveikti stebėtojus ir įkvėpti kitus priimti pagarbiau bendrauti. Sesijos pabrėžė emocinio atsparumo svarbą ir leido suprasti, kad būsimoms veikloms būtų naudinga papildoma parama šioje srityje.

Apskritai, Kipro komanda įnešė reikšmingą indėlį į HTIA projektą, parodydama, kad net ir maži, apgalvoti veiksmai gali turėti domino efektą. Jų darbas ne tik realiu laiku neutralizavo neapykantos kalbas, bet ir įkvėpė platesnę skaitmeninės empatijos ir aktyvizmo kultūrą tarp jaunimo.

Čekija, „Youth Included“

Prahoje „Youth Included“ organizacijos SGYG komanda savo „HateTrackers Into Action“ veiklą planavo remdamasi jaunų žmonių, turinčių migracijos patirties, gyvenimiškais išgyvenimais. Tarp dalyvių buvo tiek neseniai atvykusių, tiek jau kelerius metus Čekijoje gyvenančių asmenų. Grupė „Atma Community Space“ erdvėje sukūrė saugią ir įtraukią aplinką, kurioje dalyviai galėjo gilintis į neapykantos kalbos temą per dialogą, apmąstymus ir skaitmeninę raišką.

Veiklos vyko per kelis susitikimus 2025 m. spalio mėn. ir buvo struktūrizuotos taip, kad pereitų nuo asmeninių pasakojimų prie kolektyvinės įžvalgos ir veiksmų. Sesijos prasidėjo atvirais klausimais, pavyzdžiui, „Kas yra neapykantos kalba?“ ir „Kaip ją patyrėte savo gimtojoje šalyje ar čia, Prahoje?“ Šie klausimai sukėlė gilias, emocingas diskusijas. Dalyviai dalijosi asmeninėmis istorijomis apie atskirtį, diskriminaciją ir nesusipratimus, apmąstydami, kaip neapykantos kalba pasireiškia skirtingose kultūrinėse ir socialinėse aplinkose – nuo mokyklų ir viešųjų erdvių iki internetinių platformų.

Susitikimams tęsiantis, grupė gilinosi į neapykantos kalbos psichologines ir socialines priežastis, aptardama, kaip baimė, stereotipai ir žmogaus poreikis priklausyti kartais gali lemti atskirtį skatinantį ar agresyvų elgesį. Taip pat buvo nagrinėjama, kaip žiniasklaida ir socialinė aplinka gali normalizuoti tokį bendravimą, dažnai žmonėms to net nesuvokiant. Ši proceso dalis padėjo dalyviams suprasti, kad neapykantos kalba – tai ne tik žodžių klausimas, bet ir

gilesnės socialinės dinamikos atspindys.

Pagrindinis sesijų dėmesys buvo skirtas tam, kaip reaguoti į neapykantos kalbą, tiek kaip tiesioginiai taikiniams, tiek kaip liudininkams. Dalyviai dalijosi strategijomis, kaip išreikšti savo nuomonę, apsaugoti savo emocinę gerovę ir pasirinkti, kada įsitraukti, o kada pasitraukti. Moderatoriai pristatė paprastas emocinio reguliavimo ir bendravimo priemones, suteikdami grupei jėgų išlikti ramiai ir pasitikėti savimi sudėtingose situacijose.

Paskutinis veiklos etapas buvo šių apmąstymų perkėlimas į skaitmeninę veiklą. Dalyviai užsiregistravo „Web 3.0“ platformoje ir pasidalijo savo įžvalgomis trumpais tekstais, komentarais ir kūrybinėmis išraiškos formomis. Šis žingsnis leido jiems praktikuoti sąmoningą skaitmeninę komunikaciją, naudojant internetinę erdvę empatijai, sąmoningumui ir įtraukčiai skatinti.

Bendroje apibendrinimo sesijoje dalyviai išreiškė, kokia transformuojanti buvo ši patirtis. Jie pažymėjo, kad šis procesas padėjo jiems suprasti neapykantos kalbą ne tik kaip socialinę problemą, bet ir kaip giliai asmeninę bei emocinę problemą. Daugelis jautėsi labiau įgalioti ir atsakingi už komunikaciją, kurią vykdo internete. Palaikanti grupės atmosfera leido jiems apdoroti sudėtingas emocijas ir atrasti naujus būdus, kaip nepatogumą paversti aiškumu ir užuojauta.

Apskritai, Čekijos indėlis į HTIA projektą parodė, kad kova su neapykantos kalba prasideda nuo klausymosi, apmąstymų ir kasdienių pasirinkimų. Veiklos parodė, kad aktyvizmas neapsiriboja viešosiomis kampanijomis – jis taip pat glūdi tame, kaip žmonės kalba, reaguoja ir kuria erdvę kitiems. Per bendrą dialogą ir kūrybišką skaitmeninę praktiką Prahos komanda padėjo sukurti empatijos, sąmoningumo ir atsakomybės pagrindą – vertybes, kurios yra pagrindinės „HateTrackers Into Action“ misijoje.

Graikija – Graikijos jaunimo dalyvavimas

Graikijoje Atėnuose įsikūrusi SGYG komanda įgyvendino išsamią ir nuolat tobulinamą veiklų seriją, kurios metu jauniems suaugusiesiems buvo padedama suprasti neapykantos kurstymą tiek internete, tiek realiame gyvenime, susidurti su juo ir į jį reaguoti. Derindama tiesioginius susitikimus ir internetinius užsiėmimus, grupė nagrinėjo šią temą iš įvairių pusių – teorinės, emocinės, etinės ir praktinės – tuo pačiu palaipsniui ugdydama savo įgūdžius skaitmeninio aktyvizmo srityje, naudodamasi „Web
3.0 platformą.

Kelionė prasidėjo nuo įvadinių sesijų, kurios padėjo dalyviams

apibūdinti neapykantos kalbą savo žodžiais, palyginti ją su oficialiais apibrėžimais ir apmąstyti, kaip ji pasireiškia jų kasdieniame gyvenime. Šie pirmieji susitikimai, kuriuos papildė energizuojančios užduotys ir atviros diskusijos, padėjo sukurti tvirtą sąmoningumo ir grupės sanglaudos pagrindą. Dalyviai taip pat pradėjo atpažinti tikrus neapykantos komentarus internete, kuriuos vėliau naudojo kaip medžiagą praktikai ir apmąstymams.

Projektui vystantis, komanda ėmėsi labiau praktinio pobūdžio ir strateginių užduočių. Dalyviai išmoko kurti „Web 3.0“ pinigines, treniravosi formuluoti atsakymus į neapykantos kalbos atvejus ir nagrinėjo įvairius reagavimo būdus – nuo atsakymų ir pranešimų iki atsiribojimo ar aktyvizmo kampanijų organizavimo. Interaktyvūs metodai, tokie kaip „keturi kampai“ ir spalvomis pažymėtų daiktų pratimai, leido dalyviams išreikšti savo instinktus ir mąstymą saugioje, nešališkoje aplinkoje. Šios sesijos pabrėžė, kad nėra vieno teisingo būdo reaguoti į neapykantą ir kad kiekviena situacija reikalauja apgalvoto svarstymo.

Grupė taip pat nagrinėjo sudėtingas temas, pavyzdžiui, žodžio laisvę, aptarė jos ribas ir turinio moderavimo etines dilemas. Dalyviai diskutavo, kas turėtų spręsti, kas lieka internete, o kas pašalinama, ir kaip šie sprendimai veikia viešąją erdvę. Kita sesija buvo skirta priešingoms ir alternatyvioms naratyvoms, padedant dalyviams suprasti, kaip kovoti su neapykantos kalba ne tik tiesiogiai jai prieštaraudami, bet ir siūlant naujas, įtraukias perspektyvas.

Visą procesą dalyviai buvo skatinami įkelti savo apmąstymus ir atsakymus į „Web 3.0“ platformą, taip paverčiant savo įžvalgas matomais skaitmeniniais veiksmais. Jie taip pat peržiūrėjo kitų „Hate Trackers“ narių iš visos Europos įnašus, stiprindami solidarumo jausmą ir bendrą tikslą.

Visų sesijų metu Graikijos komanda parodė tvirtą pasiryžimą ugdyti empatiją, kritinį mąstymą ir skaitmeninę atsakomybę. Dalyviai įgijo daugiau pasitikėjimo savo gebėjimais atpažinti neapykantos kurstymą, konstruktyviai į jį reaguoti ir užmegzti pagarbų dialogą. Šios veiklos padėjo jiems suvokti aktyvizmą ne tik kaip viešą protestą, bet ir kaip kasdieninių pasirinkimų seką – kaip mes kalbame, kaip klausomės ir kaip formuojame internetines erdves, kuriose gyvename.

Vengrija – „Cromo“ fondas

Baranya apskrityje, Vengrijoje, „Cromo“ fondas vadovavo giliai

Įtraukiantis ir bendruomenės poreikiais grindžiamas projekto „Hate Trackers Into Action“ įgyvendinimas, kurio metu daugiausia dirbta su 16–22 metų amžiaus studentais ir jaunais darbuotojais iš kaimo vietovių. Per dešimt sesijų, vykusias nuo 2025 m. vasario iki rugsėjo, grupė iš smalsių naujokų tapo pasitikinčiais skaitmeniniais aktyvistais, derindama techninių įgūdžių ugdymą, kūrybišką informavimą ir emocinę refleksiją. Kelionė prasidėjo nuo „MetaMask“ sistemos ir „Hate Trackers“ programėlės pristatymo, kur dalyviai, naudodamiesi vaidmenų žaidimais, tyrinėjo, kaip skaitmeniniai įrankiai gali būti naudojami neapykantos kalbos atvejams pranešti ir į juos reaguoti. Nepaisant ribotos prieigos prie įrenginių ir pradinių techninių sunkumų, grupė nepasidavė – dalyviai paeiliui naudojosi vienu nešiojamuoju kompiuteriu, padėjo vieni kitiems ir palaipsniui įvaldė platformą. Jie išmoko, kaip įkelti ir suskirstyti neapykantos kalbos atvejus, apmąstyti skirtumą tarp įžeidžiančio ir žalingo turinio bei aptarti emocinį internetinės priešiškumo poveikį.

Kai jų pasitikėjimas savimi išaugo, grupė pradėjo taikyti naują bendravimo metodą: ne tik fiksuoti neapykantos kalbos atvejus, bet ir į juos reaguoti su empatija bei pagarba, o vėliau internete paskelbti tiek originalų komentarą, tiek savo atsakymą. Šis pokytis padėjo dalyviams save matyti ne tik kaip stebėtojus, bet ir kaip aktyvius kurtojus, prisidedančius prie pagarbios skaitmeninės kultūros kūrimo.

Kartu su savo skaitmenine veikla grupė surengė piešimo konkursą „Neskriausk kitų!“, kurio tikslas buvo didinti sąmoningumą apie patyčias ir kasdienę agresiją tarp vaikų ir paauglių. Jie reklamavo kampaniją vietos mokyklose, rinko darbus ir surengė parodą „Ördögkatlan“ festivalyje, kur taip pat vedė piešimo sesijas gyvai ir surengė nuotraukų konkursą. Šios kūrybinės veiklos atkreipė visuomenės dėmesį į projektą ir suteikė jaunesniems žmonėms platformą išreikšti savo patirtis ir viltis.

Paskutinis jų kelionės etapas vyko Budapešte, kur grupė dalyvavo forumo teatro spektaklyje ir aplankė muziejus – daugelį iš jų pirmą kartą. Ši patirtis atvėrė jiems akis į meno kaip aktyvizmo galią ir įkvėpė toliau naudoti kūrybiškumą bei technologijas kovojant su neapykantos kalba. Kelionė taip pat sustiprino jų ryšius su kitais jaunaisiais aktyvistais ir paskatino naujų idėjų būsimiems projektams.

Viso projekto metu Vengrijos komanda parodė, kad aktyvizmas gali būti tiek skaitmeninis, tiek giliai žmogiškas. Jie sukūrė palaikančią bendruomenę, išsiugdė kritinį mąstymą ir atrado, kad gerumas, humoras ir kūrybiškumas yra galingi įrankiai kovoje su neapykanta. Jų

darbas yra įrodymas, kad kaimo jaunimas gali inicijuoti pokyčius, jei jam suteikiami įrankiai, pasitikėjimas ir erdvė augti.

Italija, C.I.F.A. ETS

2025 m. liepos 18 d. Turine Italijos SGYG komanda surengė didelio masto novatorišką renginį, į kurį įsitraukė apie 100 jaunuolių nuo 18 metų, siekdama kūrybiškai ir technologijomis grindžiamu būdu kovoti su neapykantos kalba. Sesijoje buvo suderintos „Web 3.0“ technologijos ir memų kūrimas kaip skaitmeninio aktyvizmo forma, dalyviams suteikiant naują ir įtraukiantį būdą apmąstyti neapykantą internete ir į ją reaguoti.

Veikla vyko po įvadinės sesijos apie Web 3.0 ir „MetaMask“ piniginių naudojimą, kurioje dalyviai sužinojo, kaip blokų grandinės technologija, paprastai naudojama kriptovaliutoms ir NFT, taip pat gali būti taikoma socialiniam poveikiui ir skaitmeninei raiškai. Tada moderatoriai padėjo grupei atpažinti tikrą neapykantos kalbą internete, įskaitant diskriminacinius viešųjų asmenybių ir socialinių tinklų naudotojų komentarus.

Vietoj to, kad reaguotų pykčiu ar konfrontacija, dalyviai buvo skatinami kurti memus, kuriuose, pasitelkiant humorą, ironiją ir populiariąją kultūrą, būtų metamas iššūkis neapykantos kalbos pasireiškimams ir iš jų būtų juokiamasi. Vėliau šie memai buvo įkelti į „Web 3.0“ tinklą, kur kiekvienas iš jų buvo susietas su autoriaus piniginės ID. Kiti dalyviai galėjo balsuoti už savo mėgstamus memus, taip suteikdami simbolinę „vertę“ įspūdingiausiems ar sumaniausiems atsakymams.

Sesija baigėsi grupinėmis diskusijomis, kurių metu dalyviai aptarė savo sukurtus memus, apmąstė savo atsakymų toną ir veiksmingumą bei balsavo už įspūdingiausius darbus. Tai paskatino svarbias diskusijas apie tai, kaip suderinti humorą su jautrumu ir kaip išvengti žalos didinimo, tuo pačiu iššaukiant neapykantos kupinus pasakojimus.

Dalyviai šią veiklą įvertino kaip naudingą ir emociškai sudėtingą. Daugelis pasidalijo, kad susidūrimas su neapykantos kalba dažnai sukeldavo pyktį, todėl buvo sunku atsakyti konstruktyviai. Sukurti memus, kurie būtų ir juokingi, ir pagarbūs, pasirodė esąs iššūkis, bet taip pat vertingas empatijos, susivaldymo ir kritinio mąstymo pratimas.

Ši veikla parodė, kaip skaitmeninis kūrybiškumas gali būti galinga aktyvizmo priemonė. Ji padėjo dalyviams pakeisti požiūrį į neapykantą internete, parodydama, kad humoras ir ironija gali būti veiksmingi neutralizuojant priešiškumą ir skatinant apmąstymus. Tuo pačiu metu ji paskatino giliau suprasti emocinę dinamiką, slypinčią už neapykantos.

kalba ir apgalvotų, konfliktą neeskaluojančių atsakymų svarba.

Lietuva, AY institutas

Viso „Hate Trackers Into Action“ projekto metu Lietuvos SGYG komanda dalyvavo „Web 3.0“ pagrįstoje skaitmeninio aktyvizmo veikloje, į kurią įsitraukė dešimt 19–30 metų jaunuolių. Jų darbas buvo sutelktas į neapykantos kalbos internete identifikavimą ir dokumentavimą naudojant „Hate Trackers“ programėlę, tuo pačiu sprendžiant iššūkius, susijusius su naujų technologijų supratimu ir prasmingu pritaikymu.

Veikla prasidėjo nuo to, kad dalyviai užsiregistravo Web 3.0 platformoje ir išmoko naudotis „MetaMask“ pinigine. Prisijungę, jie ieškojo neapykantos kalbos įvairiose platformose – įskaitant „Facebook“, „Instagram“, „Twitter“, „YouTube“ ir internetines naujienų žiniasklaidos priemones – ir į programėlę įkėlė apie 36 neapykantos komentarus. Procesas buvo nesudėtingas funkcionalumo požiūriu, tačiau Web 3.0 koncepcinis pagrindas pasirodė sunkiau suvokiamas.

Dalyviai teigė, kad nors techninė užduotis įkelti turinį buvo įveikiama, Web 3.0 naudojimo aktyvizmui tikslas ir ilgalaikis poveikis liko neaiškūs. Tai sukėlė tam tikrą nusivylimą, tačiau taip pat išprovokavo smalsumą ir kritišką diskusiją apie skaitmeninių įrankių vaidmenį socialiniuose pokyčiuose. Ši patirtis parodė, kad reikalingos aiškesnės instrukcijos, praktiniai pavyzdžiai ir stipresnis ryšys tarp skaitmeninės užduoties ir jos aktyvistinių tikslų.

Nepaisant iššūkių, šis renginys tapo svarbiu pirmuoju žingsniu skaitmeninio pilietinio aktyvumo srityje. Jis supažindino dalyvius su naujomis internetinio aktyvizmo formomis, paskatino juos apmąstyti, kaip neapykantos kalba pasireiškia skaitmeninėje erdvėje, ir paskatino pagalvoti, kaip technologijas galima panaudoti ne tik bendravimui, bet ir socialiniam poveikiui daryti. Ši patirtis taip pat pabrėžė, kaip svarbu derinti inovacijas su prieinamumu, užtikrinant, kad jauni žmonės ne tik turėtų įrankius, bet ir suprastų jų paskirtį bei potencialą.

Galiausiai Lietuvos komandos dalyvavimas parodė, kad net ir tada, kai kelias nėra aiškus, eksperimentavimas ir apmąstymai yra esminės mokymosi dalys. Jų noras dirbti su nepažįstamais įrankiais ir sąvokomis padėjo pagrindą gilesniam skaitmeniniam aktyvizmui ir labiau informuotai, technologijomis nusimanančiai pokyčių kūrėjų kartai.

Ispanija, RINOVA

Ispanijos SGYG komanda surengė Web 3.0 pagrįstą veiklą, kuri

internetinėje erdvėje subūrė jaunus aktyvistus, kad išsiaiškintų, kaip decentralizuotas skaitmenines priemones galima panaudoti neapykantos kalbos dokumentavimui ir analizavimui. Remdamiesi dviejų ankstesnių mokymų metu įgytomis žiniomis, dalyviai išmoko, kaip įdiegti „MetaMask“ plėtinį, susikurti elektroninę piniginę ir prisijungti prie „HTIAWeb 3.0“ platformos. Užsiregistravę jie pradėjo įkelti turinį – realias istorijas bei neapykantos kalbos ir pasipriešinimo pavyzdžius – surinktus iš visos Ispanijos.

Jų pasidalinti įrašai atspindėjo platų socialinių problemų ir asmeninių patirčių spektrą. Viename įraše buvo aptarta Torre Pacheco byla, kai smurtinis incidentas, į kurį buvo įtrauktas marokietis, sukėlė ksenofobinių komentarų bangą internete – buvo paskelbta daugiau nei 130 000 pranešimų, nukreiptų prieš Šiaurės Afrikos bendruomenes. Kituose įrašuose buvo pasakojama apie jaunuolį, gyvenantį su Tureto sindromu ir susiduriantį su socialine stigma, moters liudijimas apie buvusio partnerio priekabiavimą ir šantažą bei kito asmens įrašas, kuriame buvo reiškiama vieša parama ir solidarumas. Komanda taip pat pasidalijo migrantų istorijomis, kurie, atvykę į Ispaniją ieškodami geresnio gyvenimo, susidūrė su tuo, kad jų teisės nebuvo apsaugotos, o viltys – neišpildytos. Kitas įrašas buvo skirtas prieš kelerius metus įvykusiam tiesioginiam išpuoliui prieš SGYG narį, o dar vienas – rasistiniams išpuoliams prieš futbolininką Vini Jr., kuris pradėjo kampaniją prieš rasizmą Ispanijos stadionuose.

Dalyviai apibūdino „Web 3.0“ platformą kaip saugią ir įgalinančią erdvę, kurioje jie galėjo dalytis informacija, nebijodami būti užpulti. Jiems patiko išmokti naudoti „Web 3.0“ ne tik kriptovaliutų srityje, taip pat jie vertino galimybę naudotis vis didėjančiu aktyvistų turinio archyvu ir prie jo prisidėti. Kai kurie netgi susikūrė anonimiškus „Instagram“ paskyrus, kad galėtų saugiau kovoti su neapykantos kalba, saugodami savo tapatybę ir toliau drąsiai reikšdami savo nuomonę.

Ši veikla taip pat paskatino gilias emocines refleksijas. Daugelis dalyvių buvo sukrėsti neapykantos internete apimties ir intensyvumo ir ėmė klausti savęs, kokios yra tokios priešiškumo šaknys. Šios diskusijos dažnai vedė prie bendro sumišimo ir nusivylimo jausmo dėl to, kodėl žmonės nusprendžia skleisti neapykantą, ypač tiems, kurių nepažįsta. HTIA „Web 3.0“ platforma tapo daugiau nei įrankiu – ji tapo apmąstymų, solidarumo ir kolektyvinės veiklos erdve. Galiausiai Ispanijos komanda šią veiklą įvertino kaip galingą būdą įkvėpti jaunimą aktyvizmui. Ji parodė, kad dirbdami kartu per sienas, dalydamiesi istorijomis ir kūrybiškai naudodami technologijas, jie gali sukurti stipresnį, labiau susietą judėjimą prieš neapykantą internete. Ši patirtis sustiprino jų įsitikinimą, kad

aktyvizmas gali įgauti įvairias formas – nuo viešų kampanijų iki tylių pasipriešinimo veiksmų – ir kad kiekvienas indėlis yra svarbus.

Kodėl tai svarbu

Projektas „Hate Trackers Into Action“ subūrė jaunimą iš visos Europos, siekdamas ištirti, kaip skaitmeninės priemonės – ypač „Web 3.0“ – gali būti naudojamos kovai su neapykantos kurstymu. Įvairių šalių požiūrių sintezė davė ne tik veiklų rinkinį, bet ir gilesnį supratimą apie tai, kaip jaunimo aktyvizmas gali vystytis skaitmeniniame amžiuje. Kiekviena šalis į šią užduotį įnešė savo kultūrinį požiūrį, technologines žinias ir kūrybinę energiją, todėl susiformavo turtinga strategijų mozaika, atspindinti tiek vietos realijas, tiek bendras vertybes.

Svarbiausia šiame projekte buvo ne tik techninis „Web 3.0“ platformos naudojimas, bet ir tai, kaip ji tapo refleksijos, saviraiškos ir solidarumo erdve. Vengrijoje procesas vyko palaipsniui ir buvo giliai įsišaknijęs bendruomenės kūrime: kaimo jaunimas mokėsi naudotis skaitmeninėmis priemonėmis, tuo pačiu kurdamas emocingus ir meninius atsakus į patyčias ir atskirtį. Italijoje humoras ir satyra buvo naudojami neapykantai neutralizuoti per memus, parodant, kaip ironija gali būti galinga priešinga naratyvo pusė. Ispanijos požiūris buvo giliai emocingas ir grindžiamas istorijomis, naudojant platformą realaus gyvenimo patirtims, susijusioms su rasizmu, priekabiavimu ir solidarumu, dokumentuoti, o Lietuvos patirtis pabrėžė iššūkius, susijusius su naujų technologijų naudojimu, ir aiškių gairių bei paramos svarbą.

Visose šalyse išryškėjo keletas pagrindinių aspektų. Pirma, skaitmeninis raštingumas yra būtinas – ne tik kalbant apie įrankių naudojimą, bet ir jų paskirties bei galimybių supratimą. Antra, svarbu turėti saugias erdves. Nesvarbu, ar tai būtų anoniminės paskyros, kūrybinė raiška, ar bendraamžių parama – jauniems žmonėms reikia aplinkos, kurioje jie galėtų išsakyti savo nuomonę be baimės. Trečia, aktyvizmas yra daugialypis. Jis gali būti techninis, meninis, emocinis ar strateginis – ir dažnai apima visus šiuos aspektus vienu metu. Galiausiai projektas parodė, kad jaunuoliai nėra pasyvūs skaitmeninio turinio vartotojai; jie sugeba formuoti internetinę kultūrą, mesti iššūkį žalingoms naratyvoms ir kurti rūpestingas bei pasipriešinimo bendruomenes.

Pagrindiniai rezultatai

Skaitmeninis raštingumas: dalyviai išmoko naudotis blokų grandinės įrankiais, suprasti NFT ir bendrauti su decentralizuotomis platformomis.

Kūrybinis aktyvizmas: memai, piešiniai ir forumo teatras tapo socialinių pokyčių įrankiais.

KIPRAS

VILTIS VAIKAMS

KIPRAS

Viltis vaikams CRC politikos centras

2025 m. Kipro Semiologinės partizanų jaunimo grupė (SGYG), kurią koordinavo „Hope For Children“ CRC politikos centras, projekto „Hate Trackers Into Action“ bendrą misiją pavertė nuosekliai vykdoma metine programa, apjungiančia švietimą, kūrybiškumą ir tiesioginį visuomenės įtraukimą. Toliau pateiktame skyriuje aprašomos keturios tarpusavyje susijusios gerosios praktikos, kurias, šiek tiek pritaikius, galima pritaikyti bet kuriame Europos mieste, kuriame pilietinės visuomenės organizacijos veikia kartu su universitetais, viešaisiais transliuotojais ir knygų mugėmis.

Šiame skyriuje chronologine tvarka aptariamos šios gerosios praktikos: viešasis seminaras „Laisvė žodžio prieš neapykantos kalbą“ (2025 m. kovo 15 d.); jaunimo vedamas podkastas (2025 m. liepos 30 d.); stendas „Up TO YOU(th)“ festivalyje (2025 m. rugsėjo 20 d.); ir nuotraukų konkurso „Delete the Hate“ paroda (2025 m. spalio 12 d.). Kiekviena praktika išsamiai aptariama nuosekliu pasakojimo būdu, atkreipiant dėmesį į vietos kontekstą, kitur pakartojamus veiksmus ir komandos įgytą patirtį.

Geroji praktika Nr. 1 – Viešasis seminaras tema „Žodžio laisvė prieš neapykantos kurstymą“

Data: 2025 m. kovo 15 d. Vieta: Nikosijos universitetas, Makedonitissas prospektas 46. Dalyviai: septyni SGYG nariai, visuomenės atstovai (jaunimas ir šeimos).

„Hope For Children“ tyrimų ir plėtros komanda parengė popietę trunkantį sąmoningumo ugdymo renginį, kurio pedagoginis pagrindas buvo užduotis su balta lenta. Seminaro salėje buvo iškabinti tikri internetiniai komentarai, paimti iš socialinių tinklų platformų ir atspausdinti ant laminuotų kortelių. Dalyviai buvo pakviesti

kiekvieną komentarą fiziškai padėti po viena iš dviejų skiltų – „Laisvė žodžio“ arba „Neapykantos kalba“ – ir tada aptarti savo motyvus su moderatoriais. Komentarai, kurie skaldė nuomones ir kurių neapykantos pobūdis nebuvo iš karto akivaizdus, buvo sąmoningai teikiami pirmenybė prieš kraštutinius atvejus. Seminarą papildė „Žmogaus biblioteka“ (žmonės kaip gyvos knygos, dalijantys asmeninėmis istorijomis), kolektyvinė tapybos veikla, kuriai vadovavo keturi vietiniai menininkai, gyvos muzikos pasirodymas ir speciali „MI FM Cyprus“ transliacija, kuri išplatino žinią platesnei radijo auditorijai.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami veiksmai: (1) surinkite 20–30 tikrų internetinių komentarų temomis, susijusiomis su vietos kontekstu (aplinka, migracija, lyčių lygybė), ir kiekvieną iš jų atspausdinkite ant atskiro laminuoto kortelės; (2) paruoškite lentą su dviem skiltimis, pavadintomis „Laisvė žodžio“ ir „Neapykantos kalba“; (3) paruoškite tris pagrindinius klausimus diskusijai po klasifikavimo; (4) suraskite du ar tris „gyvus knygų personažus“, kurie galėtų pasidalinti savo istorijomis 10–15 minučių trukmės individualiuose pokalbiuose; (5) kelias savaites iš anksto susitarkite su vietine radijo stotimi dėl tiesioginės transliacijos.

Veikla pritraukė mažesnę auditoriją nei tikėtasi, todėl SGYG padarė išvadą, kad ateityje renginius reikia reklamuoti anksčiau ir tikslingiau per universitetų kanalus. Nepaisant to, dalyviai surengė išsamias diskusijas apie ribą tarp saviraiškos laisvės ir diskriminacinės kalbos, patvirtindami taktilinio, mažai technologijų reikalaujančio formato vertę.

Geroji praktika Nr. 2 – Jaunimo vedamas podcastas

Data: 2025 m. liepos 30 d. Vieta: „Black Lemon TV“ podkasto studija, Nikosija. Auditorija: plačioji visuomenė, internetiniai klausytojai. Vieša nuoroda: youtube.com/watch?v 6zC TTilSAc

Vienas iš SGYG narių vedė podkasto laidą „Kova su neapykantos kalba ir žmogaus teisių skatinimas tarp jaunimo“, kurioje dalyvavo vienas svečias – teisininkas ir aktyvistas. Pokalbis prasidėjo nuo neapykantos kalbos apibrėžimų ir realių pavyzdžių iš Kipro, o vėliau perėjo prie socialinės žiniasklaidos įtakos, teisinės atsakomybės už jaunimo padarytus pažeidimus trūkumo ir siūlomo įstatymo, draudžiančio nepilnamečiams naudotis socialine žiniasklaida. Penki SGYG nariai prisidėjo prie scenarijaus rengimo, įrašymo ir platinimo.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami veiksmai: (1) parengti 10 klausimų scenarijų, suderintą su trimis teminiais blokais (apibrėžimai, dabartiniai atvejai, politikos perspektyvos); (2) pakviesti svečią, kurio profesinė padėtis suteikia pokalbiui teisinį ar institucinį patikimumą; (3) įrašyti profesionalia įranga išorinėje studijoje, o ne improvizuoti su garso įranga; (4) suplanuoti reklamą prieš įrašymo datą, kad auditorija būtų suburta iš anksto, o ne atgaline data.

Klausytojai paprašė tęstinių epizodų apie jaunimo teises, skaitmeninę gerovę ir teisingumą. Vienintelė labiausiai pakartojama pamoka yra struktūrinė: jaunimo vedamas podcastas, kuriame dalyvauja patyręs teisės specialistas, demistifikuoja teisines sistemas (dalyvių atsiliepimai) ir suteikia jauniems klausytojams konkretų pilietinio aktyvumo modelį.

Geroji praktika Nr. 3 – Stendas „Up TO YOU(th)“ festivalyje

Data: 2025 m. rugsėjo 20 d. Vieta: Akropolio parkas, Nikosija. Auditorija: jaunimas, universitetų studentai ir festivalyje dalyvaujantys savanoriai.

Devintojo „Up TO YOU(th)“ festivalio metu trys SGYG nariai ir R&D skyriaus direktorius dirbo „Hope For Children“ stende, kur pristatė HTIA projektą ir paskelbė fotografijų konkursą „Delete the Hate“, skirtą 19–28 metų jaunuoliams. Kai stende lankytojų buvo mažai, komanda nelaukė pasyviai, o vaikščiojo po festivalį nešdama projekto plakatą ir individualiai užkalbindama festivalio dalyvius. Šis aktyvus poelgis pasirodė esąs lemiamas norint pasiekti dalyvius, kurie dėl drovumo ar susidomėjimo kitais dalykais nebūtų priėję prie stendo.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) užsitikrinti stendą viešame festivalyje, kuriame gausu jaunimo; (2) parengti du lygiagrečius aktyvacijos būdus – stacionarų stendą ir mobilią plakato komandą, judančią po renginio vietą; (3) paskelbti lengvai įgyvendinamą kūrybinį kvietimą (šiuo atveju – nuotraukų konkursą), kuris suteikia dalyviams priežastį palaikyti ryšį; (4) surinkite atsiliepimus vietoje, kad patobulintumėte būsimas veiklas (SGYG gavo aiškių pasiūlymų išplėsti konkursą žmonėms, vyresniems nei 29 ir jaunesniems nei 18 metų).

Išvada yra praktinė: aplinkoje, kurioje konkuruoja įvairūs dirgikliai, labiausiai įsitraukusius dalyvius pasiekiama einant pas juos, o ne laukiant jų. Festivalio stendas be papildomos mobilios informavimo komandos neišnaudoja savo potencialo.

Geroji praktika Nr. 4 – Fotografijų konkurso „Ištrink neapykantą“ paroda

Data: 2025 m. spalio 12 d. Vieta: Akropolio parkas, Nikosija, Nikosijos knygų festivalio metu. Auditorija: jaunimas, šeimos, mokytojai, vaikai.

Keturi „Delete the Hate“ konkurso finalininkų darbai buvo eksponuojami specialioje stende „Book Fest“ vaikų skyriuje. Per dieną surinkta daugiau nei 50 balsų, kad būtų išrinktas nugalėtojas; visuomenė buvo kviečiama rinktis kompozicijas, šlovinančias vienybę, gerumo poelgius ir taikius protestus. Projekto vadovas ir vienas SGYG narys pasinaudojo balsavimo akimirkomis, kad įtrauktų šeimas į pokalbius apie neapykantos kalbos poveikį tiek internete, tiek realiame gyvenime.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami veiksmai: (1) keletą mėnesių prieš renginį paskelbti nuotraukų konkursą, orientuotą į įtrauktį, o ne į neapykantą (teigiamas požiūris didina dalyvavimą); (2) atrinkti keturių–dešimties nuotraukų sąrašą ir pateikti jas vienodose ekspozicijos lentose; (3) naudoti paprastą balsavimo popieriniais biuleteniais sistemą, kuri lankytojams suteikia trumpą apmąstymų pauzę; (4) stendą pastatyti intensyvaus eismo vietoje, kur dažnai lankosi šeimos ir pedagogai.

Leidimas visuomenei balsuoti buvo ne tik įtraukimo, bet ir pedagoginė priemonė: lankytojai atrodė nuoširdžiai suinteresuoti pasirinkti nuotrauką, kuri geriausiai atspindėtų konkurso vertybes (SGYG dienoraštis). Susidūrus su organizacine klaida, dėl kurios stendas buvo paskirtas dviem organizacijoms, SGYG parodė bendradarbiavimo lankstumą, pertvarkydama erdvę, o ne eskaluodama konfliktą – tokia pozicija pati savaime atspindi pilietinę kultūrą, kurią projektas siekia skleisti.

Bendrosios pamokos kitoms Europos organizacijoms

Iš Kipro projektų rinkinio išryškėja trys pritaikomi principai. Pirma, SGYG narių bendras kūrybinis darbas kiekviename etape užtikrina autentiškumą, kurio neįmanoma atkurti rengiant projektus „iš viršaus į apačią“. Antra, apgalvotas formatų – dirbtuvių, podkasto, festivalio stendo, parodos – derinys pasiekia auditoriją, kurios nebūtų galima pritraukti naudojant vieną kanalą. Trečia, atsparumas veiklos sunkumams (mažas lankytojų skaičius, dvigubi užsakymai, oro sąlygų apribojimai) pats savaime yra aktyvizmo forma, nes neleidžia numatomiems nenumatytiems atvejams išsklaidyti komandos energijos.

Reikšmė Europos HTIA tinklui

Kipro patirtis ypač pritaikoma vidutinio dydžio Europos miestams, kuriuose universitetai, visuomeniniai transliuotojai ir jaunimo NVO jau egzistuoja kaip atskiri ekosistemos. „Hope For Children“ komanda parodė, kad HTIA stiliaus programai nebūtina kurti naujų infrastruktūrų: ji gali sujungti jau esamas. Kitiems partneriams, kuriantiesiems eksportuotiną modelį, Kipras siūlo naudingą pavyzdį – viešąjį seminarą koncepciniam pagrindui nustatyti, jaunimo vedamą podcastą, kad pasiektų platesnę auditoriją, festivalio stendą naujoms auditorijoms susipažinti ir kūrybinį konkursą, kuriame visuomenė atlieka aktyvų, o ne tik stebėtojo vaidmenį.

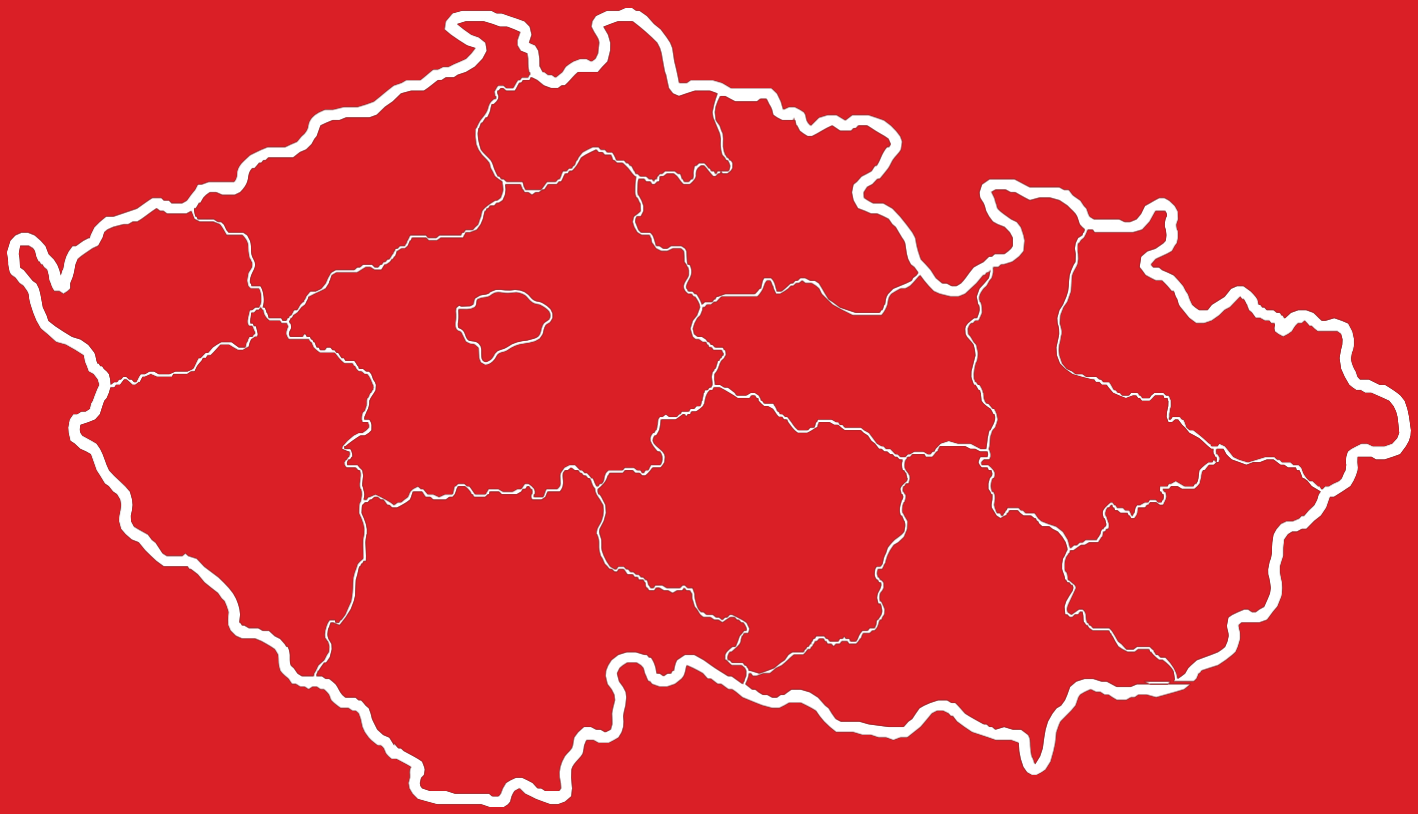
Tiesioginiai dalyvių atsiliepimai

Toliau pateikiamos citatos paimtos iš partnerių organizacijos surinktų ataskaitų po veiklos. Jos pateikiamos kaip tiesioginis projekto kokybinio poveikio įrodymas, išsakytas tų, kurie jį patyrė.

> „Apibendrinant galiu pasakyti, kad ši patirtis man buvo labai vertinga ir asmeniškai praturtinanti.“
>
> **— SGYG narys, galutinės mintys apie seminarų programą**

> „Apskritai, mūsų pokalbiai buvo įdomūs ir suteikė vertingų įžvalgų.“
>
> **— SGYG dienoraštis, „Up TO YOU(th)“ festivalio stendas**

> „Norėdami paskatinti prasmingą diskusiją, pirmenybę teikėme prieštaringiems komentarams – tiems, kurių neapykantos pobūdis nebuvo iš karto akivaizdus.“
>
> **— SGYG užrašas apie „Whiteboard“ veiklą Nikosijos universitete**

ČEKIJA

JAUNIMAS ĮTRAUKTAS

ČEKIJOS RESPUBLIKA

„Youth Included“ – ATMA bendruomenės erdvė, Praha

Projekto „Hate Trackers Into Action“ Čekijos etapas, kurį koordinavo organizacija „Youth Included“ Prahos bendruomenės centre „ATMA“, buvo skirtas neapykantos kalbos reiškiniams, su kuriais susiduria migracijos patirtį turintys jaunuoliai. Asmeninės istorijos apie atskirtį, tylą namuose ir priklausymo jausmo paieškas buvo perteiktos trumpų vaizdo įrašų forma (Instagram Reels) ir viešame muzikiniame renginyje. Toliau aprašytos keturios gerosios praktikos rodo, kaip kūrybiškas saviraiškos būdas, remiamas saugios erdvės kūrimu, gali tapti veiksminga priemone neapykantai užkirsti kelią ir stiprinti bendruomenės atsparumą.

Šiame skyriuje chronologine tvarka aptariamos šios gerosios praktikos: „Reels You Would Run Too“ ir „It’s Not Okay to Stay Silent“ (2025 m. birželio 15 ir 29 d.); „Different, Yet Every Voice Matters“ (2025 m. birželio 29 d.); „Tai taip pat mano namai“ ir „Sveikiname naujoką“ (2025 m. gegužės 25 d. ir 2025 m. birželio 15 d.); bei „NOHATE“ koncertas: „Savęs garsas“ (2025 m. liepos 26 d.). Kiekviena praktika išsamiai nagrinėjama nuoseklios pasakojimo formos tekstu, atkreipiant dėmesį į vietos kontekstą, kitur pakartojamus veiksmus ir komandos išmoktus pamokymus.

Geroji praktika Nr. 1 – vaizdo įrašai „You Would Run Too“ ir „It's Not Okay to Stay Silent“

Datos: 2025 m. birželio 15 ir 29 d. Kanalas: „Instagram Reels“. Tikslinė auditorija: 1 000 žiūrovų vienam vaizdo įrašui.

Tris–keturis dalyvius vienam vaizdo įrašui sudarė du trumpi „Reels“ vaizdo įrašai, atskleidžiantys nematomą smurto šeimoje pusę. „You Would Run Too“ pasakoja apie paauglį, kuris po ilgo

vidinio skausmo laikotarpio, palieka namus ir yra rodomas terapijos bei meno terapijos scenose. „It s Not Okay to Stay Silent“ vaizduoja porą parko suolelyje: berniukas yra agresyvus, mergaitė sėdi su perrišta ranka, o pabaigos siužeto posūkis – jos žinutė draugams: „Aš gerai“. Filmavimas vyko išmaniuoju telefonu, tačiau buvo skiriamas ypatingas dėmesys perspektyvai, apšvietimui ir artimiems planams.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami veiksmai: (1) surengti kūrybinę dirbtuvę, kurioje dalyviai dalijasi asmeninėmis pastabomis apie paslėptą žalą; (2) parengti 30–60 sekundžių trukmės scenarijų be dialogų; (3) paskirstyti vaidmenis (koncepcija, kadravimas, vaidinimas) pagal natūralius polinkius; (4) nufilmuoti išmaniuoju telefonu, teikiant pirmenybę kūno kalbai, o ne žodiniam paaiškinimui; (5) paskelbti „Instagram Reels“ ir pridėti apmąstymų kupinus paaiškinimus.

Žiūrovų reakcijos patvirtino, kad 30 sekundžių trukmės klipas gali paskatinti pokalbius, kurie paprastai lieka paslėpti (dirbtuvių apibendrinimas). Komanda išmoko suderinti sąžiningumą su etiniu santūrumu: pateikti pakankamai detalių, kad istorija būtų atpažįstama, bet ne tiek daug, kad žiūrovai vėl patirtų traumą. Ateityje bus įtrauktos nuorodos su nacionaliniais pagalbos numeriais.

Geroji praktika Nr. 2 – „Skirtingi, bet kiekvienas balsas svarbus“

Data: 2025 m. birželio 29 d. Kanalas: „Instagram Reels“. Dalyviai: 15 asmenų, kurių amžius 16–39 metai, skirtingos lyties, profesijų ir tautybių.

Viena tuščia kėdė buvo panaudota kaip neutralus simbolis. Kiekvienas dalyvis atsisėdavo į tą pačią vietą, laikydamas tą pačią pozą, ir kartodavo tą patį sakinį savo kalba. Akų, lūpų ir rankų artimi kadrai buvo sumontuoti taip, kad sudarytų įvairovės ritmą. Paskutinėje scenoje susirinko visi penkiolika dalyvių, o ekrane pasirodė tekstas „Aš esu čia. Aš turiu balsą“.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) nustatyti vieną neutralų objektą, kuris tampa pakartotinių mikro-pasirodymų scena; (2) parašyti trumpą universalią frazę, kuri gali būti išversta į grupės vartojamas kalbas; (3) nufilmuoti penkiolika–dvidešimt labai trumpų kadrų; (4) sumontuoti juos seka taip, kad

ir išvaizdos įvairovė taptų vizualiu pareiškimu; (5) užbaigti kolektyviniu kadru, kuriame skelbiamas raginimas pripažinti.

Šie vaizdo įrašai parodė, kad įtrauktis reiškia ne skirtumų ištrinimą, o jų išryškinimą. Ši gerosios praktikos pavyzdys ypač tinka daugiakultūrinėms klasėms, kalbų mokykloms ir tarpkultūriniams bendruomenės centrams.

Geroji praktika Nr. 3 – „Tai taip pat mano namai“ ir „Sveikiname naujoką“

Datos: 2025 m. gegužės 25 d. ir 2025 m. birželio 15 d. Kanalas: „Instagram Reels“. Numatoma auditorija: 1 000–1 200 žiūrovų kiekvienam.

„Tai taip pat mano namai“ dokumentuoja pasirinktos šeimos kasdienius momentus – kavą su draugais, juoką virtuvėje, kelionę metro – siekdama parodyti, kad priklausomybės jausmas gali būti sukurtas toli nuo gimtosios vietos. „Sveikiname naujoką“ be dialogų vaizduoja draugų grupės dinamiką, kai iš pradžių naujokas yra atstumiamas, o vėliau, ištiesus vieną ranką kvietimui, jis yra priimamas. Paskutinis kadras rodo visus kartu, pabrėždamas, kad įtrauktis stiprina, o ne silpnina grupę.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) nustatyti atpažįstamą mikro-scenarijų, susijusį su atskirtimi ar priklausomybe; (2) atrinkti bendraamžius, norinčius vaidinti save, o ne profesionalius aktorius; (3) filmuoti realiose kasdienėse vietose (kavinėse, parkuose, viešajame transporte); (4) naudoti vieną lemiamą gestą kaip pasakojimo ašį.

Šie du vaizdo įrašai įrodo, kad norint kovoti su neapykantos kalba nebūtina prieš ją šaukti. Kaip pastebėjo Čekijos komanda, neapykantai galima pasipriešinti ne tik ją viešai pasmerkiant, bet ir parodant kažką geresnio. Ši metodika ypač veiksminga mokyklų aplinkoje, kur poliarizuoti pranešimai gali sukelti gynybinę reakciją.

Geroji praktika Nr. 4 – „NOHATE“ koncertas: „Sound of Self“

Data: 2025 m. liepos 26 d. Vieta: Praha. Auditorija: 16–30 metų paaugliai ir jauni suaugusieji, aktyvistai, studentai, kūrybinės bendruomenės nariai. Dalyviai: apie 15 SGYG narių, organizatorių ir savanorių.

Prahoje gyvenančios vokalo ir kūno terapeutės Marijos Goyos sumanytas „NOHATE“ koncertas buvo sukoncepuotas kaip bendras kūrybinis pareiškimas prieš neapykantos kurstymą ir diskriminaciją. Jaunieji atlikėjai pristatė muzikinius kūrinius, įkvėptus solidarumo ir orumo idėjomis. Tarp pasirodymų vykusios trumpos aktyvistų kalbos, vaizdo įrašų peržiūros ir SGYG narių sukurtos instaliacijos susiejo atskiras menines išraiškas su platesne HTIA misija. Fotografijų ir vaizdo įrašų dokumentacija užtikrino, kad žinia pasklistų už salės ribų.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) surasti kūrybinį ramstį (muzikos mokyklą, vokalo terapeutą, bendruomenės chorą), norintį viešą pasirodymą skirti projekto temoms; (2) muzikos numerius persipinti su trijų–penkių minučių trukmės aktyvistų kalbomis; (3) renginio vietoje eksponuoti SGYG sukurtus vizualinius darbus; (4) užtikrinti, kad garso ir vaizdo įrašus būtų galima dalytis partnerių kanaluose.

Koncertas iliustruoja, kad kova su neapykantos kalba susijusi ne tik su politika ar švietimu, bet ir su kultūra, kūrybiškumu bei bendruomenės veiksmais. Jis taip pat patvirtina, kad internetinių („Reels“) ir neinternetinių (koncerto) formatų derinys sukuria stipriausią bendruomenės stiprinimo efektą.

Bendrosios pamokos kitoms Europos organizacijoms

Čekijos patirtis išryškina tris pritaikytinus principus. Pirma, „ATMA Community Space“ saugios erdvės metodika (moderiuojami seminarai, kuriuose dalyviai gali kalbėti apie traumas, diskriminaciją ir nepriklausymo jausmą) yra būtina sąlyga nuoširdžiai kūrybai. Antra, trumpametražiai vaizdo įrašai, dažnai atmetami kaip paviršutiniškas pramoginis turinys, iš tiesų yra galinga pedagoginė priemonė, jei scenarijus parengtas kruopščiai. Trečia, realus renginys (NOHATE koncertas) yra būtinas norint paversti skaitmeninius pasakojimus bendruomenės ryšiais: kaip pastebėjo komanda, tik per tiesioginius tarpasmeninius susitikimus keičiasi normos ir elgesys, ir tik ten neapykanta praranda savo patogų atstumą.

Reikšmė Europos HTIA tinklui

Čekijos patirtis Europos tinklui parodo, kaip trumpąjį skaitmeninį turinį galima derinti su realiais renginiais, kad būtų sukurta nuosekli alternatyvi naratyvo versija. „Reels“ ir koncerto derinys nėra rinkodaros triukas: tai apgalvota pedagoginė strategija, kai internetinis turinys kelia klausimą, o realus renginys į jį atsako per tiesioginį susitikimą. Kiti partneriai, norintys pritaikyti šį dvigubą formatą, turėtų planuoti šiuos du lygmenis lygiagrečiai nuo pat pirmojo projekto susitikimo, o ne kaip nesusijusių rezultatų seką.

Tiesioginiai dalyvių atsiliepimai

Toliau pateikiamos citatos paimtos iš partnerių organizacijos surinktų ataskaitų po veiklos. Jos pateikiamos kaip tiesioginis projekto kokybinio poveikio įrodymas, išsakytas tų, kurie jį patyrė.

„O jei mano balsas nesuskambės pakankamai stipriai?“

— Dalyvio klausimas, užfiksuotas „Reels“ gamybos dirbtuvėse

„Mes parodome, kad ryšys tarp kultūrų yra įmanomas ir reikalingas.“

— Čekijos SGYG, apmąstymai apie „Tai taip pat mano namai“

„Paversk tylą balsu, o skausmą – raginimu keistis.“

— Čekijos SGYG, „NOHATE“ koncerto programos pastaba

ITALIJA

CIFA

ITALIJA

C.I.F.A. ETS, Turinas

Projekto „Hate Trackers Into Action“ Italijos skyrius, kurį koordinuoja C.I.F.A. ETS Turine, sutelkė daugiau nei keturiasdešimt 14–28 metų jaunuolių iš Turino metropolijos ir Albos miesto. Italijos SGYG (Semiological Guerrilla Youth Group) veikė tiek kaip struktūrizuotas kolektyvas, susijęs su mokyklos radiju, tiek kaip laisvas individualių aktyvistų susivienijimas, rengiantis podkastus, AI mokymo duomenų rinkinius, mokyklų dirbtuves, ekspertų interviu ir asmeninių pasakojimų vaizdo įrašus. Toliau pateiktos septynios gerosios praktikos buvo išbandytos realiose Italijos mokyklose ir pilietinėse aplinkose ir yra skirtos partneriams, turintiems panašią infrastruktūrą, jas pakartoti.

Šiame skyriuje chronologine tvarka aptariamos šios gerosios praktikos: „Clic Positivi“ mokyklos internetinis radijas (2024 m. sausio mėn. – 2024 m. gegužės mėn. (1 sezonas) ir 2024 m. gruodžio mėn. – 2025 m. birželio mėn. (2 sezonas)); „Deescalate AI Training“ (2024 m. lapkričio mėn. – 2025 m. sausio mėn.); Mokykla
Mokymas „Liceo Pininfarina“ (2025 m. vasario 1–18 d. (1–2 vietos mokymo dienos) ir 2025 m. vasario 19–28 d. (3–10 vietos mokymo dienos)); ekspertų interviu kaip dalinamieji „Reels“ (2024 m. gruodžio 1 d.); asmeninių pasakojimų vaizdo įrašų serija (2025 m. birželis–rugsėjis); ir internetinis
3.0 memų dirbtuvės (2025 m. liepos 18 d.). Tada kiekviena praktika išsamiai nagrinėjama nuoseklios pasakojimo formos, atkreipiant dėmesį į vietinį kontekstą, žingsnius, kurie pasirodė pritaikomi kitur, ir komandos išmoktą pamoką.

Geroji praktika Nr. 1 – Mokyklos internetinis radijas „Clic Positivi“

Data: 2024 m. sausio mėn. – 2024 m. gegužės mėn. (1 sezonas) ir 2024 m. gruodžio mėn. – 2025 m. birželio mėn. (2 sezonas). Vieta: „Liceo Luigi Einaudi“, Alba (CN) – „Radio Einaudi“. Tikslinė auditorija: 14–20 metų amžiaus vidurinių mokyklų mokiniai ir „Spotify“ internetiniai klausytojai.

Nuolatinė studentų vedėjų komanda (1-ajame sezone – Auro, Sto, Lore, Taki, Fab, Kalu; 2-ajame sezone – Giacollo, Fiore, Lore, Samu) parengė seriją 45–60 minučių trukmės laidų, skirtų neapykantos kurstymui, interneto reguliavimui, „Web 3.0“ ir dirbtiniam intelektui. Kiekvienoje laidoje studentai vedėjai kalbasi su vienu ekspertu – psichologais, aktyvistais, „Web 3.0“ ekspertu Tambussi, dirbtinio intelekto ekspertu Stefano Barale – ir laidos skelbiamos „Spotify“.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) nustatyti ir pritaikyti jau esamą mokyklos transliacijų infrastruktūrą (mikrofonus, montavimo programinę įrangą, oficialų kanalą); (2) suburti keturių–šešių mokinių redakcinę komandą ir ją atnaujinti, kai baigiasi laidos vedėjų laida; (3) kiekvienai laidai susitarti dėl teminio kampo, pakviesti vieną išorinį ekspertą ir parengti minutės tikslumo planą; (4) įrašyti, sumontuoti ir paskelbti „Spotify“;
(5) reklamuoti kiekvieną epizodą mokyklos socialinių tinklų kanaluose.

Šis formatas pasirodė esąs tvarus net ir keičiantis dalyvių grupėms, o netgi pritraukė buvusius dalyvius kaip svečius. Komanda nuolat nurodė, kad sunkiausia buvo išplėsti auditoriją už „Radio Einaudi“ esamų klausytojų ribų; komanda padarė išvadą, kad kartu su redakciniu kalendoriumi būtina parengti išorinį reklamos planą.

Geroji praktika Nr. 2 – „Deescalate“ AI mokymai

Data: 2024 m. lapkritis – 2025 m. sausio mėn. Vieta: visiškai internetu. Dalyviai: 1 SGYG narys iš visos HTIA partnerystės. Partneris: „Aequa-Tech“ (pilietinės technologijos startuolis).

Aktyvistų buvo paprašyta pirmiausia užpildyti moralinių pagrindų klausimyną, skirtą atskleisti jų pačių vertinimo šališkumą, o tada įvertinti šešių su įžymybėmis susijusių vaizdo įrašų komentarų agresyvumą. Šis užsiėmimas leido sukurti tarptautinį duomenų rinkinį AI moderavimo įrankiui, tuo pačiu mokant dalyvius atpažinti konteksto vaidmenį žymint internetinį turinį.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami veiksmai: (1) užmegzti partnerystę su vietine pilietinės technologijos organizacija, kuri kuria AI moderavimo įrankį; (2) suburti 15–20 aktyvistų tarptautinę grupę; (3) prieš pradedant bet kokią

žymėjimo užduoties; (4) paprašyti dalyvių pažymėti komentarų agresyvumą pagal bendrą vertinimo skalę; (5) kolektyviai aptarti užduoties sudėtingumą ir pasekmes automatizuotam moderavimui.

Kaip pastebėjo vienas dalyvis, galėjome suprasti kai kuriuos AI veikimo principus ir tai, kaip į ją įvedant informaciją galima iškreipti jos veikimą – tai viena iš priežasčių, kodėl AI gali skleisti neapykantos kalbos naratyvus (SGYG narys). Kritinis žiniasklaidos raštingumas atsiranda ne iš teorinių paskaitų, o iš įkūnytos patirties, bandant klasifikuoti ribinius atvejus.

Geroji praktika Nr. 3 – Mokymai Liceo Pininfarina mokykloje

Data: 2025 m. vasario 1–18 d. (1–2 vietos mokymo dienos) ir 2025 m. vasario 19–28 d. (3–10 vietos mokymo dienos). Vieta: „Liceo Pininfarina“, Moncalieri (Turinas). Tikslinė grupė: visa IT klasė, besispecializuojanti nuotolinėje komunikacijoje, 1–18 metų amžiaus. Moderatoriai: 3 SGYG nariai.

Per pirmuosius du ryto užsiėmimus IT klasės mokiniams buvo pristatytos neapykantos kalbos raštingumo priemonės, paremtos Europos Tarybos „Compass“ vadovo medžiaga: „Tapatybės molekulė“, „Neapykantos piramidė“, „Priežasčių medis“, kartu su trumpais audiovizualiniais klipais apie dopaminą ir socialinės žiniasklaidos dizainą. Nuo trečiosios dienos tie patys mokiniai perėjo prie mokytojų mokymo ciklo, kur kartu su savo IT mokytoju ir išorės techniku kūrė socialinės žiniasklaidos programėlės prototipą su įdiegta moderavimo logika. Jų aiškus etinis reikalavimas buvo sukurti socialinės žiniasklaidos platformą, kurioje būtų mažiau neapykantos kalbos nei „Instagram“ (mokymų dalyvis).

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami veiksmai: (1) neapykantos kalbos supratimą perteikti auditorijos naudojama profesine kalba (šiuo atveju – programinės įrangos projektavimo kalba); (2) pateikti vieną įvadinį modulį naudojant „Compass“ įrankius; (3) nedelsiant pereiti į bendro projektavimo etapą, kurio metu studentai sukuria savo atsakymo artefaktą; (4) visada parengti planą B (komanda turėjo atsisakyti „Privilege Walk“ dėl vietos trūkumo ir „Netflix“ filmų dėl licencijavimo priežasčių).

Dešimtą dieną klasė pradėjo kurti socialinio tinklo prototipą. Sąmoningumo perkėlimas į kuriamą kūrinį paverčia pasyvius mokinius atsako bendraautoriais ir žymiai padidina žinių įsisavinimą.

Geroji praktika Nr. 4 – Ekspertų interviu kaip dalinamieji vaizdo įrašai

Data: 2024 m. gruodžio 1 d. Vieta: „Toolbox“ bendradarbiavimo erdvė, Turinas. Tikslinė auditorija: „Hate Trackers“ „Instagram“ auditorija. Svečias: aktorė Manuela Grippi.

Du „SGYG“ interviu vedėjai surengė struktūruotą pokalbį su aktore keturiomis iš anksto nustatytomis teminėmis kryptimis: viešasis įvaizdis, pramonės iššūkiai, matomumas socialinėje žiniasklaidoje ir asmeninis aktyvizmas. Pokalbis buvo filmuojamas neutralioje bendradarbiavimo erdvėje su profesionalia komanda, kad medžiagą būtų galima sumontuoti į kelis „Instagram Reels“ vaizdo įrašus.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) nustatyti viešą asmenį, kurio profesinė veikla susijusi su neapykantos kalba; (2) surengti vieną parengiamąjį susitikimą internetu, kad kartu apibrėžti klausimus; (3) filmuoti neutralioje, pakartotinai naudojamoje vietoje; (4) iš anksto, o ne montavimo etape, suplanuoti suskaidymą į kelis trumpus formatus.

Viešosios asmenybės į projektą pritraukia savo sekėjus, taip išplečiant jo pasiekiamumą toli už partnerystės natūralios auditorijos ribų. Interviu formatas taip pat sukuria visada aktualų turinį, kurį galima pakartotinai naudoti kelis mėnesius.

Geroji praktika Nr. 5 – Asmeninės istorijos vaizdo įrašų serija

Data: 2025 m. birželis–rugsėjis. Vieta: Turinas. Tikslinė auditorija: socialinių tinklų vartotojai, besidomintys patyčiomis, imigracija, rasizmu ir dvigubais standartais lyties atžvilgiu.

Penkiuose vaizdo įrašuose, kuriuos paprastai sukūrė dviejų žmonių komanda, buvo nagrinėjamos asmeninės diskriminacijos patirtys. Kaip rašė vieno iš vaizdo įrašų autorius: „Šis vaizdo įrašas man, kaip egiptietis, gyvenančiam Europoje jau 4 metus, yra labai asmeniškas. Jis atskleidžia dvigubus visuomenės standartus, kai žmonės jaučiasi priversti atsisakyti savo vertybių, kad patenkintų kitus. Laisvė priklauso visiems, ir kiekvienas turėtų turėti galimybę gyventi pagal savo vertybes, jei tik nekenkia kitiems.“

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) surengti atvirą kvietimą SGYG nariams teikti asmeninių pasakojimų idėjas; (2) suteikti minimalų, bet nuoseklų techninį palaikymą (kamera, trikojis, mikrofonas, apšvietimas); (3) teikti pirmenybę autentiškumui, o ne produkcijos išbaigtumui; (4) skelbti reguliariai (vienas vaizdo įrašas kas tris–keturias savaites).

Šis formatas nuolat pranoksta iš anksto parengtus mokomuosius vaizdo įrašus pagal žiūrovų įsitraukimo rodiklius. Pagrindinė jo rizika – sunkumas nuolat generuoti naujas idėjas – yra sumažinama keičiant pagrindinį kūrėją kiekvienam naujam leidimui.

Geroji praktika Nr. 6 – „Web 3.0“ memų dirbtuvės

Data: 2025 m. liepos 18 d. Vieta: Turinas. Tikslinė auditorija: apie 100 jaunuolių nuo 18 metų. Įrankis: „HateTrackers“ Dapp „MetaMask“ piniginė.

Po įvadinės sesijos apie „Web 3.0“ ir „MetaMask“ dalyviai nustatė tikrus neapykantos kalbos pavyzdžius (įskaitant viešųjų asmenybių komentarus) ir, naudodami humorą bei ironiją kaip priešingą naratyvą, sukūrė memus kaip atsaką. Kiekvienas memas buvo įkeltas į „HateTrackers“ Web 3.0 platformą ir susietas su jo autoriaus piniginės ID. Tada kiti dalyviai balsavo už veiksmingiausius darbus. Sesija baigėsi grupine diskusija apie etinę ribą tarp ironijos kaip ginklų nuginklavimo ir humoro, kuris sustiprina žalą.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) surengti trumpą techninį įvadą į „MetaMask“ ir „HateTrackers Dapp“; (2) atrinkti dešimt–penkiolika realių neapykantos kalbos pavyzdžių, skirtingų jautrumo lygių; (3) suteikti paprastas memų kūrimo priemones;
(4) užbaigti struktūruota diskusija apie humoro etiką.

Daugelis dalyvių teigė, kad neapykantos kalba dažnai sukelia pyktį, todėl sunku į ją reaguoti konstruktyviai (seminarų apibendrinimas, iš originalaus kompendiumo). Memo, kuris yra tuo pačiu metu juokingas ir pagarbus, kūrimas savaime yra empatijos, susivaldymo ir kritinio mąstymo pratimas.

Bendrosios pamokos kitoms Europos organizacijoms

Išryškėja trys principai. Pirma, prieš svarstant naujų iniciatyvų kūrimą, jaunimo aktyvizmą reikia įtvirtinti esamuose instituciniuose ištekliuose (mokyklos radijas, bendradarbiavimo erdvė, pilietinės technologijos startuolis). Antra, neapykantos kalbos raštingumą reikia išversti į dalyvių pačių žinių kalbą: IT studentai kuria moderuojamas platformas, podkasteriai kuria epizodus, vaizdo kūrėjai kuria vaizdo įrašus. Trečia, reikia derinti tarptautiniu mastu patvirtintas švietimo priemones („Compass Identity Molecule“, „Hate Pyramid“) su pirmojo asmens pasakojimo formatais. Pirmasis užtikrina pedagoginį griežtumą, antrasis sukelia emocinį rezonansą. Vienas iš jų atskirai nėra pakankamas.

Pasekmės Europos HTIA tinklui

Italijos projektų rinkinys yra labiausiai įvairiapusis iš septynių nacionalinių skyrių, todėl jis yra naudingiausias kaip galimybių sąrašas kitoms Europos organizacijoms. Kiekviena Italijos praktika atstovauja skirtingą priėjimo prie neapykantos kalbos raštingumo tašką – radijas, dirbtinis intelektas, mokyklos programa, ekspertų interviu, asmeninė istorija, „Web 3.0“ memų kūrimas – ir kiekvieną iš jų galima pritaikyti atskirai. Bendras įžvalgas yra tas, kad vienas nacionalinis partneris gali palaikyti kelis lygiagrečius kelius, jei turi prieigą prie stabilaus institucinio atramos taško (Turine – pagrindinė organizacija C.I.F.A. ETS ir Liceo Einaudi mokyklos radijas).

Tiesioginiai dalyvių atsiliepimai

Toliau pateikiamos citatos paimtos iš partnerių organizacijos surinktų ataskaitų po veiklos. Jos pateikiamos kaip tiesioginis projekto kokybinio poveikio įrodymas, išsakytas tų, kurie jį patyrė.

> „Mes tikrai norime, kad mūsų programėlėje būtų mažiau neapykantos kalbos nei tokiose programėlėse kaip „Instagram“. Kai pavyks ją užbaigti, galbūt net įkvėpsime ką nors kitą sukurti kažką panašaus.“
>
> **— „Pininfarina“ mokymų dalyvis**

> „Tai buvo įdomi patirtis, nes galėjome suprasti kai kuriuos pagrindinius AI veikimo principus ir tai, kaip į ją įvedant informaciją galima paveikti jos veikimą – tai viena iš priežasčių, kodėl AI gali skleisti neapykantos kurstančius naratyvus.“
>
> **— SGYG narys po „Deescalate AI“ mokymų**

> „Šis vaizdo įrašas man, kaip egiptietei, gyvenančiai Europoje jau ketverius metus, yra labai asmeniškas. Jis parodo dvigubus standartus visuomenėje, kur žmonės jaučiasi priversti atsisakyti savo vertybių, kad patenkintų kitus. Laisvė priklauso visiems, ir kiekvienas turėtų galėti gyventi pagal savo vertybes, kol nekenkia kitiems.“
>
> **— SGYG vaizdo įrašo kūrėjas, „Personal-Narrative Reel“**

GRAIKIJA

GRAIKIJOS JAUNIMO DALYVAVIMAS

GRAIKIJA

„Hellenic Youth Participation“, Atėnai

Graikijos SGYG, kurią organizavo „Hellenic Youth Participation“ Atėnuose, parengė pakartotinį, semestrą trunkantį programos planą, skirtą padėti jauniems suaugusiesiems pereiti nuo neaiškaus supratimo apie neapykantos kalbą prie struktūruoto gebėjimo reaguoti – tiek internete, tiek realiame gyvenime. Komanda rėmėsi nedidele, bet stabilia grupe, lauko tyrimais Atėnų centro gatvėse ir parkuose bei užsiėmimais „HYP“ biure. Toliau pateiktos keturios gerosios praktikos atspindi šį kelią nuo viešo žemėlapių sudarymo iki skaitmeninio aktyvizmo, o baigiasi podkastu, kuris pratęsia diskusiją ir po projekto pabaigos.

Šiame skyriuje chronologine tvarka aptariamos šios gerosios praktikos: „Outdoor Mapping“ renginys „Freedom Park“ parke (2024 m. birželio 28 d.); „Four Corners“ seminaras „Reakcijos į neapykantą“ (2025 m. sausio 30 d.); „Zero Hate“ – balandžio mėn. internetinė kampanija (2025 m. balandis); ir trijų dalių podkastas (sukurtas po „Zero Hate“ kampanijos). Kiekviena praktika išsamiai aptariama nuosekliu pasakojimo būdu, atkreipiant dėmesį į vietos kontekstą, kitur pakartojamus veiksmus ir komandos įgytą patirtį.

Geroji praktika Nr. 1 – Žemėlapių sudarymas lauke Laisvės parke

Data: 2024 m. birželio 28 d. Vieta: Laisvės parkas, Atėnai. Auditorija: praeiviai ir parke poilsiaujantys žmonės.

SGYG kreipėsi į praeivius su paprastais klausimais apie tai, kas, jų nuomone, yra neapykantos kalba ir ar jie kada nors susidūrė su diskriminacija ar buvo jos liudininkai. Komanda iš pradžių buvo paruošusi struktūrizuotus užsiėmimus, tačiau stiprus

Vėjas ir uždaros erdvės trūkumas privertė imtis improvizacijos: veikla buvo pertvarkyta į pokalbinę apklausą. Labiausiai stebinantis atradimas buvo tai, kad daugelis respondentų net nežinojo / niekada nebuvo girdėję termino „neapykantos kalba“.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) rasti viešąją erdvę, kurioje susitinka įvairių kartų žmonės; (2) parengti tris–penkis trumpus atvirus klausimus; (3) apmokyti SGYG narius nekonfliktiško bendravimo technikų; (4) netikėtumus (orą, logistiką) vertinti kaip galimybę supaprastinti formatą, o ne kaip nesėkmę.

Visuomenės nežinojimas apie patį terminą „neapykantos kalba“ savaime yra išvada, kuri turėtų nulemti visą tolesnę strategiją. Organizacija, kuri pradeda savo programą nuo sudėtingų rezultatų, prieš išsiaiškinusi visuomenės žodyną, rizikuoja kalbėti tik sau pačiai.

Geroji praktika Nr. 2 – „Keturi kampai“ seminaras apie reakcijas į neapykantą

Data: 2025 m. sausio 30 d. Vieta: HYP biuras, Atėnai. Dalyviai: šeši suaugusieji, vyresni nei 18 metų.

Po trumpo praėjusią savaitę surinktų komentarų apžvalgos, salė buvo padalyta į keturis kampus, simbolizuojančius keturias galimas reakcijas į neapykantos kalbos komentarą: atsakyti, ignoruoti, pranešti, pradėti priešingą kampaniją. Neapykantos kalbos komentarai buvo skaitomi garsiai, o dalyviai fiziškai persikeldavo į kampą, atspindintį jų instinktyvią reakciją. Po kiekvieno raundo vyko moderuota diskusija. Sesija baigėsi aiškiu pedagoginiu principu: nėra vienos teisingos reakcijos į neapykantos kalbos komentarą, ir kiekviena situacija reikalauja apgalvoto įvertinimo.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami veiksmai: (1) surinkite penkiolika–dvidešimt tikrų neapykantos kalbos komentarų; (2) apibrėžkite keturias galimas reakcijų kategorijas ir pažymėkite keturis kambario kampus; (3) garsiai perskaitykite kiekvieną komentarą; (4) paprašykite savanorių paaiškinti, kodėl jie pasirinko būtent tą kampą; (5) užbaigkite užsiėmimą bendrai pažymėdami, kad nė vienas kampas nėra iš esmės pranašesnis už kitą.

Fizinis judėjimas, labiau nei diskusija sėdint, atskleidžia instinktyvių reakcijų įvairovę toje pačioje grupėje. Tai taip pat normalizuoja atsiribojimo teisėtumą: ne į kiekvieną neapykantos kupiną komentarą reikia atsakyti, o tai pripažinus, aktyvistas išvengia perdegimo.

Geroji praktika Nr. 3 – internetinė kampanija „Zero Hate – April“

Laikotarpis: 2025 m. balandis. Formatas: keturi interaktyvūs susitikimai internetu. Dalyviai: suaugusieji nuo 18 metų, po septynis dalyvius kiekviename užsiėmime.

Mėnesio trukmės internetinė kampanija prasidėjo įvadiniu susitikimu apie „HateTrackers“ programėlę ir tęsėsi pristatymais, diskusijomis bei bendradarbiavimo veiklomis. Kampanija buvo jungiamoji grandis tarp neinternetinės lauko ir vidaus dirbtuvių bei „Web 3.0“ platformos skaitmeninės dalies, taip pat paruošė dirvą vėliau vykusiam podkasto sezonui.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) apibrėžti vieno mėnesio teminį laikotarpį su atpažįstamu pavadinimu („Zero Hate“); (2) suplanuoti keturis savaitinius vienos ar dviejų valandų trukmės internetinius susitikimus; (3) keisti formatus (pristatymas, diskusija, bendradarbiavimo veikla, svečias); (4) užtikrinti, kad ta pati pagrindinė grupė dalyvautų visuose keturiuose susitikimuose, siekiant sukurti kaupiamąjį mokymąsi.

Trumpa, prekės ženklu pažymėta kampanija užtikrina didesnį įsimintinumą nei ilgesnė, nepažymėta renginių seka. „Zero Hate“ ženklas suteikė dalyviams atpažįstamą orientyrą, į kurį jie galėjo atsižvelgti.

Geroji praktika Nr. 4 – trijų epizodų podkastas

Laikotarpis: sukurtas po „Zero Hate“ kampanijos. Formatas: trys garso epizodai. Vedėjai: du SGYG nariai. Tema: kodėl neapykantos kalba socialinėje žiniasklaidoje yra tokia intensyvi.

Du kampanijos „Zero Hate“ dalyviai, įkvėpti karštų diskusijų, savarankiškai nusprendė sukurti trijų dalių podkastą, kuriame nagrinėjamas neapykantos kalbos plitimas socialinėje žiniasklaidoje. Šis sprendimas yra aiškus „ “ projekto tvarumo rodiklis: dalyviai ne tik vartojo turinį, bet ir

sukūrė savo.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) bet kokioje baigiamojoje apžvalgoje palikite erdvės dalyviams pasiūlyti savo pačių tolesnius veiksmus; (2) suteikite minimalų struktūrinį palaikymą (mikrofoną, skelbimo kanalą, pagrindinius redagavimo įgūdžius), bet atsispirkite pagundai nukreipti redakcinę liniją; (3) iš anksto įsipareigokite išplatinti dalyvių sukurtą produktą per organizacijos kanalus.

Patikimiausias rodiklis, kad sąmoningumo ugdymo programa buvo veiksminga, yra tai, kad dalyviai pradeda kurti savo pačių darbus. Organizacija, kuri nepasirengia tokiam scenarijui, rizikuoja prarasti tą energiją.

Graikijos programos pedagoginiai principai

Graikijos programoje taip pat buvo plėtojama priešingų ir alternatyvių naratyvų koncepcija, padedanti dalyviams suprasti, kad neapykantos kalba gali būti ginčijama ne tik tiesiogiai jai prieštaraujant, bet ir siūlant naujas, įtraukias perspektyvas. Specialiose sesijose buvo nagrinėjama sudėtinga žodžio laisvės tema ir turinio moderavimo etinės dilemos, diskutuojant, kas turėtų spręsti, kas lieka internete, o kas pašalinama. Visose sesijose komanda parodė tvirtą įsipareigojimą ugdyti empatiją, kritinį mąstymą ir skaitmeninę atsakomybę, skatindama aktyvizmą vertinti kaip kasdienių pasirinkimų seriją – kaip mes kalbame, kaip klausomės ir kaip formuojame internetines erdves, kuriose gyvename (kompendiumo sintezė).

Reikšmė Europos HTIA tinklui

Graikijos programa yra pedagogiškai griežčiausia iš visų septynių, joje aiškiai ir išsamiai dokumentuojamas „Compass“ priemonių bei kontrnaratyvo teorijos taikymas. Europos HTIA tinklui Graikijos skyrius yra pavyzdys, į kurį reikėtų atsižvelgti kuriant mokytojų rengimo modulius: skyrių „Pedagoginiai principai“ galima skaityti beveik kaip atskirą vadovą, kaip supažindinti suaugusių aktyvistų grupę su neapykantos kalbos raštingumu. Graikijos patirtis taip pat rodo, kaip nedidelė SGYG (šeši ar septyni suaugusieji) gali pasiekti neproporcingai didelį rezultatų skaičių, kai kiekvienas narys pasirenka skirtingą metodiką.

Tiesioginiai dalyvių atsiliepimai

Toliau pateikiamos citatos paimtos iš partnerių organizacijos surinktų ataskaitų po veiklos. Jos pateikiamos kaip tiesioginis projekto kokybinio poveikio įrodymas, išsakytas tų, kurie jį patyrė.

> „Tai buvo prasminga patirtis, kuri paskatino diskusijas apie neapykantos kalbą.“
>
> **— Dalyvių atsiliepimai po Graikijos SGYG dirbtuvių**

> „Leido mums susipažinti su žalingo elgesio internete moralinėmis pasekmėmis.“
>
> **— Graikijos SGYG apmąstymai per „Zero Hate – April“ kampaniją**

VENGRIJA

CROMO FONDAS

VENGRIJA

Cromo fondas – Budapeštas ir Baranya apskritis

„Hate Trackers Into Action“ projekto Vengrijos etapas, kurį koordinavo „Cromo“ fondas, vyko dviem viena kitą papildančiomis kryptimis. Budapešte įsikūrusi SGYG grupė, sudaryta iš maždaug penkių jaunųjų lyderių, nuo 2024 m. balandžio mėn. dirbo meninėje ir pedagoginėje srityse – analizavo vietos kontekstą, konsultavosi su teisės ir neapykantos kalbos ekspertais, rengė mokymus „Forumo“ ir „Debatų teatro“ metodikomis bei diegė šią metodiką Budapešto vidurinėse mokyklose. Antroji SGYG grupė, įsikūrusi Kišarsanyje, Baranya apskrityje (nariai 16–22 metų amžiaus), ėmėsi skaitmeninės dalies: papildė „HateTrackers Web 3.0“ programėlę neapykantos kalbos pavyzdžiais, surengė regioninį piešimo konkursą ir pristatė visus rezultatus viename iš didžiausių Vengrijos kultūros festivalių. Abi grupės susitiko 2025 m. rugsėjo mėn. Budapešte. Vengrijos kontekste labai išryškėja paties termino „neapykantos kalba“ politizavimas, todėl komanda sąmoningai nusprendė savo veiklą sutelkti į kasdienę neapykantos kalbą mokyklose, socialinėje žiniasklaidoje ir kasdieniuose pokalbiuose.

Šiame skyriuje chronologine tvarka aptariamos šios gerosios praktikos: pakopinės ekspertų konsultacijos (2024 m. balandžio 5 d., 12 d. ir birželio 6 d.); forumo teatras pagal „Influencer Story“ scenarijų (2024 m. gruodžio 13 d. ir 2025 m. gegužės 22 d.); daugiasesinis „MetaMask“ / „HateTrackers“ ciklas (2025 m. vasario 15 d., kovo 13 d., kovo 23 d., kovo 30 d., balandžio 16 d., balandžio 30 d., gegužės 28 d., liepos 23 d.); „Nekenk kitiems!“ Vaikų piešinių konkursas (2025 m. balandis–liepa (konkursas paskelbtas balandžio 16 d.; darbų pateikimas ir atranka – gegužės 28 d. – liepos 23 d.)); ir Kombinuotas atkūrimo ir forumo teatro susitikimas (2025 m. rugsėjo 5 d.). Kiekviena praktika vėliau išsamiai nagrinėjama nuoseklios pasakojimo formos, atkreipiant dėmesį į vietinį kontekstą, žingsnius, kurie pasirodė pritaikomi kitur, ir komandos išmoktą pamoką.

Geroji praktika Nr. 1 – Daugiapakopė ekspertų konsultacija

Datos: 2024 m. balandžio 5, 12 d. ir birželio 6 d. Vieta: „Cromo“ biuras, Budapeštas. Dalyviai: SGYG pagrindinė komanda , IT, teisės, neapykantos kalbos ir meno ekspertai.

Prieš tiesiogiai įtraukiant jaunuosius dalyvius į dirbtuves, Vengrijos komanda surengė tris paeiliui vykusias susitikimus: su IT ekspertu, besispecializuojančiu „Web 3.0“ srityje; su teisės ekspertu (susitikimas vyko gyvai) ir neapykantos kalbos ekspertu (susitikimas vyko internetu); bei su meno ekspertu, besispecializuojančiu dramos pedagogikoje. Ši seka suteikė SGYG galimybę apibrėžti temą su techniniu, teisiniu ir kūrybiniu pasitikėjimu bei priimti svarbų strateginį sprendimą: atsisakyti tradicinio spektaklio ir pasirinkti „Debatų teatrą“, vėliau patobulintą iki „Forumo teatro“.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) prieš pradedant dalyvių atranką, suplanuoti tris ekspertų sesijas, kurių kiekviena truktų po dvi ar tris valandas;
(2) teisinę sesiją surengti asmeniškai, techninę sesiją – mišriu formatu, meninę sesiją – kūrybinėje erdvėje; (3) užfiksuoti kiekvieną sesiją ir jos rezultatus panaudoti priimant oficialius projektavimo sprendimus prieš pradedant dirbtuves.

Dviejų mėnesių investicija į ekspertų konsultacijas leidžia išvengti daug didesnių išlaidų, susijusių su visos programos perprojektavimu jos įgyvendinimo eigoje. Vengrijos komandos ankstyvas pasirinkimas – „Debatų teatras“ vietoj scenarijaus pagrįsto spektaklio – būtų buvęs neįmanomas be šių preliminarių konsultacijų.

Geroji praktika Nr. 2 – Forumo teatras pagal scenarijų „Influencerio istorija“

Datos: 2024 m. gruodžio 13 d. ir 2025 m. gegužės 22 d. Vietos: Nemes Nagy Agnes vidurinė mokykla ir Alternatyvios ekonomikos vidurinė mokykla, Budapeštas. Tikslinė grupė: vidurinių mokyklų moksleiviai. Trukmė: trys valandos per sesiją.

Pirmajame Budapešto seminare buvo naudojamas bendrasis „Debatų teatro“ scenarijus. Atlikus vidinį vertinimą, komanda pertvarkė formatą į labiau įtraukiančią „Forumo teatro“ struktūrą, pagrįstą fiktyviu konfliktu tarp socialinių tinklų įtakos veikėjo

ir turinio valdymo įmonės dėl neapykantos kupinų komentarų moderavimo. Buvo parengtos vaidmenų kortelės įtakos turinčiam asmeniui, generaliniam direktoriui, teisininkui, viešųjų ryšių vadybininkui, turinio moderatoriui ir auditorijos nariams. Sesijos prasidėdavo apšilimo etapu, pereidavo į struktūruotą debatą, kurioje dalyviai vaidino savo personažus, ir baigdavosi refleksija, kai vaidmenys buvo atidėti.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami veiksmai: (1) parašyti vieną, lengvai pritaikomą scenarijų, kuriame vaizduojama reali etinė dilema; (2) parengti atspausdintas vaidmenų korteles, apimančias penkis ar šešis požiūrius (įskaitant bent vieną „švelnų“ vaidmenį ir vieną „kietą“ vaidmenį); (3) moderuokite tris aiškias fazes – pasiruošimą, diskusiją vaidmenų atžvilgiu ir refleksiją nevaidmenų atžvilgiu; (4) užrašykite pagrindinius auditorijos teiginius ant flipchart lentos, kad galėtumėte juos panaudoti baigiamajame aptarime.

„Influencer Story“ pasirodė esanti galinga ir artima priemonė vidurinių mokyklų mokiniams („Alternatyvi ekonomika“ sesija) ir pasirodė esanti lygiai taip pat veiksminga vėliau festivalio skaitmeninėje stende. Kaip pažymėjo vienas SGYG narys, aktyvizmas – tai ne tik turėti tvirtas idėjas, bet ir prisitaikyti, klausytis bei rasti būdų, kaip kartu judėti į priekį (Agnes Nemes Nagy sesija).

Geroji praktika Nr. 3 – Daugiasesinis „MetaMask“ / „HateTrackers“ ciklas

Datos: 2025 m. vasario 15 d., kovo 13 d., kovo 23 d., kovo 30 d., balandžio 16 d., balandžio 30 d., gegužės 28 d., liepos 23 d. Vieta: Kisharsany, Baranya apskritis. Tikslinė grupė: 16–22 metų kaimo jaunimas.

„Baranya SGYG“ grupė išėjo per aštuonias vis sudėtingesnes sesijas: nuo pirminio grupės susitikimo ir vartotojų scenarijų imitavimo, per problemų sprendimą ir prižiūrimą registraciją viename bendrai naudojamame nešiojamajame kompiuteryje, iki sistemingo neapykantos komentarų rinkimo iš „Facebook“, „Instagram“, „Twitter“, „YouTube“ ir Vengrijos internetinės žiniasklaidos. Vien tik iki kovo grupė įkėlė 62 atvejus, o iki gegužės sesijos jų skaičius išaugo iki maždaug 80. Nuo gegužės komanda pridėjo konstruktyvaus atsakymo modulį, įkeldama originalų neapykantos komentarą kartu su pagarbia atsakymu.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) suplanuokite kelių sesijų įvadą, nesitikėdami, kad vieno seminaro metu bus visiškai perimtos skaitmeninės priemonės; (2) visada turėkite bent vieną bendrą įrenginį, kad dalyviai be išmaniųjų telefonų

nebūtų atskirti; (3) turėkite bendrą aplanką su suskirstytais pavyzdžiais, kad padėtumėte naujokams; (4) po dokumentavimo etapo įdiekite konstruktyvaus atsakymo modulį, kuris aktyvistą paverčia ne stebėtoju, o pašnekovu.

SGYG ne kartą apibūdino „Web 3.0“ sistemą kaip neaiškią, o programėlę – kaip iš pradžių nepalaikomą išmaniuosiuose telefonuose. Šias technines problemas geriausia spręsti ne atsisakant skaitmeninės dalies, o prisiimant atsakomybę už konstruktyvų atsaką, kuris atkuria veikimo laisvės jausmą ir vėl motyvuoja dalyvauti.

Geroji praktika Nr. 4 – „Nekenk kitiems!“ Vaikų piešinių konkursas

Data: 2025 m. balandis–liepa (konkursas paskelbtas balandžio 16 d.; darbų pateikimas ir atranka vyko gegužės 28 d. – liepos 23 d.). Vieta: Baranya apskrities mokyklos, paroda Ordogkatlan festivalyje. Tikslinė grupė: vaikai ir paaugliai.

Šis konkursas, kurį jaunimas sukūrė jaunesniems vaikams, kvietė teikti darbus apie patyčias ir kasdienę agresiją. Plakatus ir skrajutes buvo išdalinta dviejose ar trijose vietos mokyklose; darbai buvo vertinami anonimiškai pagal pranešimą, kūrybiškumą ir emocinį poveikį. Atrinkti darbai buvo eksponuojami kartu su gyvų piešimo sesijomis ir nuotraukų konkursu Ordogkatlan festivalyje Nagyharsanyje (2025 m. liepos 31 d.). Internetinis muziejus išplėtė vaikų darbų matomumą už festivalio ribų.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami veiksmai: (1) suformuluokite raginimą teigiamai („Nekenk kitiems!“), o ne kaip problemą, kurią reikia pasmerkti; (2) platinkite plakatus ir skrajutes nedideliame, lengvai valdomame mokyklų rate; (3) vertinkite anonimiškai;
(4) užtikrinti gerai matomą viešą vietą parodai; (5) papildyti fizinę parodą internetiniu muziejumi, kuris suteikia darbams begalinį gyvenimą.

Kaip pastebėjo Baranya SGYG, klubo nariai suprato, kad kietu tapti galima ne skaudinant kitus, o būnant juokingam, maloniam ir populiariam... mes siekiame sukurti teigiamą bendruomenės atmosferą, kurioje nėra vietos agresijai

ir patyčioms (piešimo konkurso sesija).

Geroji praktika Nr. 5 – „Playback“ ir forumo teatro susitikimas Data: 2025 m. rugsėjo 5– 2025 m. rugsėjo 5 d. Vieta: „Katakomba“ teatras, Budapeštas. Tikslinė grupė: 15–30 metų jaunuoliai. Dalyviai: 5 SGYG 3 Cromo Baranya grupė Zoli, naujasis IT koordinatorius.

Rugsėjo savaitgalis prasidėjo trumpu forumo teatro apšilimu – žiūrovai siūlė alternatyvias neapykantos kalbos scenarijaus pabaigas – ir perėjo į atkūrimo teatrą, kurio metu žiūrovai dalijosi asmeninėmis istorijomis apie nesusipratimus, konfliktus ar diskriminaciją, o nedidelis ansamblis jas atspindėjo judesiais, balsu ir improvizacija. Šis susitikimas taip pat buvo momentas, kai projekto didmiesčio ir kaimo grupės susitiko asmeniškai.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami veiksmai: (1) suburti apmokytą „Playback Theatre“ trupę, sudarytą iš trijų–penkių dalyvių; (2) pradėti nuo lengvai prieinamos „Forum Theatre“ apšilimo sesijos; (3) leisti žiūrovams pasidalinti trumpomis asmeninėmis istorijomis; (4) užbaigti moderuojamu pokalbiu apie tai, kas buvo matyta. Venkite planuoti ilgesnę nei trijų valandų trukmę: šio formato emocinis intensyvumas yra didelis.

„ “ kaimo jaunimo iš Baranya į Budapeštą surengimas davė svarbų asmeninio tobulėjimo rezultatą: tapome atviresni menui ir kūrybiniam išraiškos būdui... turint omenyje, kad daugelis mūsų šeimų ir bendruomenių menui nesuteikia didelės vertės ar nemato jo svarbos (Baranya SGYG narys). Šis mainų projektas pateisina kaimo dalyvių kelionės į didmiesčio vietą išlaidas.

Bendrosios pamokos kitoms Europos organizacijoms

Iš Vengrijos patirties galima išskirti tris pritaikytinus principus. Pirma, tais atvejais, kai terminas „neapykantos kalba“ yra politiškai įkrautas, sąmoningas temos performulavimas į „kasdienę neapykantos kalbą“ praplečia partnerių mokyklų, norinčių įgyvendinti projektą, ratą. Antra, didmiesčio SGYG ir kaimo SGYG poravimas pagal papildančias kompetencijas (meninės-pedagoginės Budapešte, skaitmeninės-kūrybinės Baranijoje) apsaugo projektą nuo abiejų grupių pasitraukimo ir sukuria tarpusavio įtakos efektą. Trečia, visada turėkite analoginį planą B skaitmeninėms veikloms: konkursus popieriuje, spausdintas vaidmenų korteles ir fizines parodas, kurios leidžia projektui tęstis, kai „Web 3.0“ trikdžiai sustabdo skaitmeninę dalį.

Reikšmė Europos HTIA tinklui

Vengrijos dviguba kryptis – didmiesčio Budapeštas ir kaimo Baranya – yra struktūrinė naujovė, kurią kiti Europos partneriai turėtų apsvarstyti pakartoti. Paskirdami meninę-pedagoginę kryptį vienai komandai, o skaitmeninę-įrodymų kryptį – kitai, ir sujungdami jas tik vėlyvame etape, vengrų partneriai apsisaugojo nuo iškritimo rizikos, kuri daro įtaką daugumai savanoriškų projektų. Forumo teatro metodika yra vienintelis labiausiai eksportuotinas Vengrijos indėlis, ir šiame skyriuje ji aprašyta pakankamai išsamiai, kad ją galėtų atkartoti bet kuris partneris, turintis galimybę pasinaudoti apmokyto dramos pedagogo paslaugomis.

Tiesioginiai dalyvių atsiliepimai

Toliau pateikiamos citatos paimtos iš partnerių organizacijos surinktų ataskaitų po veiklos. Jos pateikiamos kaip tiesioginis projekto kokybinio poveikio įrodymas, išsakytas tų, kurie jį patyrė.

„Prieš šį projektą daugelis iš mūsų nelabai galvodavome apie meną. Naudojome savo telefonus kaip ir visi kiti – daugiausia naršydami ir bendraudami. Tačiau dalyvaujant šioje programoje pradėjome kūrybiškiau naudotis skaitmeninėmis priemonėmis, turėdami omenyje, kad daugelis mūsų šeimų ir bendruomenių menui neteikia didelės reikšmės ir nesuvokia jo svarbos.“

— Baranya apskrities SGYG narys po mainų Budapešte

„Aktyvizmas – tai ne tik turėti tvirtų idėjų, bet ir prisitaikyti, klausytis bei rasti būdų, kaip kartu žengti į priekį.“

— SGYG narys po forumo teatro dirbtuvių Nemes Nagy Agnes vidurinėje mokykloje

„Klubo nariai suprato, kad kietu tapti galima ne skriaudžiant kitus, o būnant juokingam, maloniam ir populiariam. Mes siekiame sukurti teigiamą bendruomenės atmosferą, kurioje nėra vietos agresijai ir patyčioms.“

— Baranya apskrities SGYG, piešimo konkurso sesija

LIETUVA

AY INSTITUTAS

LITUANA

AY institutas, Vilnius

Lietuvos „SGYG“ komanda, kuriai vadovauja Vilniaus „AY“ institutas, savo 2025 m. aktyvizmo veiklą susiejo su viena skubia ir vietos sąlygoms būdinga tema: moterų objektyvizacija kaip įprasta neapykantos kalbos forma. Šalyje, kurioje seksistinės pastabos vis dar dažnai nurašomos kaip nekenksmingi juokeliai, komanda sujungė tyrimus, advokatavimo veiklą ir kūrybinę praktiką po kampanijos vėliava „NotObject“ (NeObjektas). Toliau pateikiamos penkios gerosios praktikos chronologine tvarka, atspindinčios apgalvotą kelią nuo klausymosi iki viešumo.

Šiame skyriuje chronologine tvarka aptariamos šios gerosios praktikos: „Recruitment Cafe“ susitikimas (2025 m. sausio 30 d.); demografiniu aspektu orientuotas kaimynystės žemėlapių sudarymas (2025 m. sausio–balandžio mėn.); „NotObject“ visuomenės informavimo renginys (2025 m. kovo 2 d.); „Hands Against Silence“ keramikos dirbtuvės (2025 m. birželio 10 ir 12 d.; 2025 m. liepos 8 ir 10 d. (18:00–21:00)); ir baigiamoji paroda – simbolinis užbaigimo gestas (2025 m. rugsėjo 12 d.). Kiekviena praktika išsamiai nagrinėjama nuoseklios pasakojimo formos tekstu, atkreipiant dėmesį į vietos kontekstą, kitur pakartojamus veiksmus ir komandos įgytą patirtį.

Geroji praktika Nr. 1 – Susitikimas „Recruitment Cafe“

Data: 2025 m. sausio 30 d. Vieta: kavinė „The Bookest World“, Vilnius. Auditorija: 19–28 metų jaunuoliai, daugiausia žurnalistikos, komunikacijos, psichologijos ir socialinių mokslų studentai. Dalyviai: 12 jaunuolių (50 proc. moterų, 3 užsienio studentai).

SGYG užsisakė privačią kavinės zoną dviem valandoms ir pakvietė žinomą pranešėją (Rusnę Kirtiklytę iš „Ribologija“) pristatyti pasirinktą temą. Trumpa skaidrių prezentacija apibūdino projektą ir partnerių šalis. Dalyviai buvo pakviesti pasiūlyti tolesnius susitikimus per „Google“ formą. Informavimas vyko per „Instagram“, studentų grupių pokalbius ir iš lūpų į lūpas.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) rezervuoti privačią kavinės zoną dviem valandoms; (2) pakviesti vieną su tema susijusį pranešėją; (3) skaidrių pristatymą padaryti trumpą (10–15 minučių); (4) užbaigti interaktyvia forma tolesniems pasiūlymams; (5) pasirūpinti gėrimais ir užkandžiais.

Rekrutavimas neformalioje, svetingoje aplinkoje leidžia suburti labiau įsitraukusią pradinę grupę nei rekrutavimas per oficialius kvietimus. Dvidešimtmetis, su universitetu susijęs grupės profilis pasirodė puikiai tinkamas temai, reikalaujančiai akademinio ir emocinio išmanymo.

Geroji praktika Nr. 2 – Demografiniais aspektais grindžiamas kaimynystės žemėlapių sudarymas

Laikotarpis: 2025 m. sausio–balandžio mėn. Vieta: Vilnius, centriniai Senamiesčio ir Naujamiesčio rajonai. Tikslinė grupė: 18–30 metų moterys, susiduriančios su neapykantos kalba internete ir naktinio gyvenimo vietose. Dalyvės: 5 SGYG tyrėjos 20 moterų, įtrauktų per konsultacijas ir nacionalinį mokymo renginį.

Per tris mėnesius SGYG atliko dokumentų tyrimą, susisiekė su keturiomis specializuotomis NVO („Moterų informacijos centras“, Žmogaus teisių stebėjimo institutas, „Ribologija“, „Stebek Teises“), surengė neformalias konsultacijas su suinteresuotosiomis šalimis ir apsilankė nustatytose didelės rizikos vietose. Šis etapas baigėsi nacionaliniu mokymu, kuriame susirinko vienuolika tiesiogiai nukentėjusių 19–28 metų moterų, kad pasidalintų patirtimi ir užmegztų tarpusavio pasitikėjimą.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami veiksmai: (1) nustatyti vieną demografinį ir vieną teminį kontekstą; (2) nuosekliai vykdyti dokumentų analizę, bendradarbiavimą su NVO, konsultacijas su suinteresuotosiomis šalimis ir vizitus vietoje; (3) užbaigti nacionaliniu mokymu, kuris paverčia šį žemėlapio sudarymą matoma sąjungininkų bendruomene.

Kai kurios moterys iš pradžių nedrįso kalbėti atvirai, bijodamos pasmerkimo ar kerštо. Komanda šią problemą sprendė neformaliose aplinkybėse ir sąmoningai stiprindama pasitikėjimą. Kartografavimas turėtų būti vertinamas kaip santykių stiprinimo priemonė, o ne tik duomenų rinkimo būdas.

Geroji praktika Nr. 3 – visuomenės informavimo renginys #NotObject

Data: 2025 m. kovo 2 d. Vieta: „Altspace“, Vilnius. Auditorija: visuomenė, universitetų studentai, NVO atstovai, moterų teisėmis besidomintys dirbantys specialistai. Dalyviai: užsiregistravo 90, asmeniškai dalyvavo 4 (vidutinis amžius – 26 metai).

Renginys prasidėjo dviem trumpais ekspertų pranešimais – žmogaus teisių advokatės Gretos Kin ir Ulos Kietavičiūtės apie kiną ir reklamą – kuriuose buvo aptarti objektyvizacijos teisiniai ir kultūriniai aspektai. Toliau vyko penkių praktikuojančių moterų diskusija, kurią moderavo Rusnė Kirtiklytė. Naudojant aiškų žymę #NotObject / NeObjektas“ suteikė pokalbiui konkretų, įsimintiną žymę.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami veiksmai: (1) suskirstyti renginį į du etapus – dvi ekspertų pranešimus, po kurių vyktų moderuojama diskusija; (2) diskusijos dalyvių sudėtį sudaryti iš skirtingų sričių (teisės, žiniasklaidos, meno, pilietinės visuomenės) atstovų; (3) užtikrinti pakankamą A; laiką; (4) renginiui priskirti vieną matomą žymę.

Komanda aiškiai pažymėjo, kad A; buvo per trumpas ir kad reklama prasidėjo per vėlai. Tai yra dažniausios tokio pobūdžio viešųjų renginių nesėkmės priežastys, į kurias reikėtų atsižvelgti dar projektavimo etape.

Geroji praktika Nr. 4 – Keramikos dirbtuvės „Rankos prieš tylą“

Datos: 2025 m. birželio 10 ir 12 d.; 2025 m. liepos 8 ir 10 d. (18:00–21:00). Vieta: „Makes Sense“ studija, Vilnius. Tikslinė grupė: įvairaus amžiaus ir socialinės kilmės moterys. Dalyvės: 50 per keturias sesijas.

Kiekvienas trijų valandų vakaras vyko trimis etapais. (1) Sveikinimas ir įvadinė dalis, kurioje buvo pateikti anoniminiai realaus gyvenimo pavyzdžiai apie neapykantą internete. (2) Susitarimas dėl saugios erdvės ir bendras

apmąstymai apie asmeninius susidūrimus su neapykantos kalba. (3) Kūrybinė fazė su moliu: dalyviai ant molio paviršių užrašė įžeidžiančius komentarus, kuriuos buvo gavę, po to fiziškai sudaužė molį, o galiausiai sukūrė teigiamą vazą, skirtą savęs vertinimui. Sesija baigėsi savanorišku dalijimosi ratu. Tarp medžiagų buvo savaime džiūstantis ir krosnyje degamas molis, keramikos įrankiai, apmąstymų kortelės, arbata, pagalvėlės ir rami muzika.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) surasti amatų vedėją; (2) apriboti registraciją iki maždaug dvylikos dalyvių; (3) suskirstyti vakarą į tris etapus – įvadą, apmąstymus, kūrybą; (4) sukurti seką aplink vieną fizinę metaforą (šiuo atveju – molio, ant kurio užrašyti neapykantos žodžiai, sulaužymą); (5) užbaigti neprivalomu dalijimosi ratu.

Kaip rašė dirbtuvių vedėjas, molio su įžeidžiančiais žodžiais daužymas ir jo perdarymas į kažką gražaus yra galinga metafora ir priemonė, padedanti atgauti veikimo laisvę. Ši metodika gali būti pakartota bet kokiomis aplinkybėmis, kai yra saugi erdvė, amatų vadovas ir pagrindinės medžiagos.

Geroji praktika Nr. 5 – Baigiamoji paroda + simbolinis užbaigimo gestas

Data: 2025 m. rugsėjo 12 d. Vieta: „Makes Sense Studio“, Vilnius. Auditorija: plačioji visuomenė, jauni suaugusieji, bendruomenės nariai, vietos kūrėjai, buvę dirbtuvių dalyviai. Dalyviai: 30 lankytojų, 4 SGYG koordinatoriai.

Uždarymo renginys buvo tuo pačiu ir projekto pabaiga, ir oficialus „Makes Sense Studio“ atidarymas. Daugiau nei 25 keramikos dirbiniai iš dirbtuvių buvo eksponuojami ant pjedestalo su specialiai parinktu apšvietimu ir DJ setu. Buvę dirbtuvių dalyviai buvo pakviesti atsinešti smulkių daiktų – gėlių, smilkalų, papuošalų – kurie fiziškai užbaigė jų aktyvistinius meno kūrinius (vazas, smilkalų laikiklius, papuošalų dėžutes), paverčiant parodą iš statinio eksponato į dalyvaujamąjį uždarymo ritualą.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) suderinti uždarymo renginį su partnerio pilietinės infrastruktūros atidarymu, kad abipusiai sustiprintų matomumą; (2) eksponuoti dirbtuvių rezultatus ant vienodų pjedestalo; (3) pakviesti buvusius dirbtuvių dalyvius

atsinešti simbolinius daiktus, kurie užbaigtų jų kūrinius; (4) sukurti minimalistinę garso aplinką (DJ, ambientinė muzika), kad būtų išlaikyta dėmesinga, bet neformali atmosfera.

Uždarymo renginio pavertimas dalyvaujamuoju ritualu sukuria kur kas stipresnį emocinį užbaigimą nei įprasta paroda. Kaip apibendrino komanda, aktyvizmas ne visada prasideda nuo megafono – kartais jis prasideda nuo molio, rankų, bendros tylos (dirbtuvių apibendrinimas).

Bendrosios pamokos kitoms Europos organizacijoms

Iš Lietuvos patirties galima išskirti tris pritaikytinus principus. Pirma, aiškiai apibrėžti kultūriškai įprastą elgesį kaip neapykantos kurstymą: pavadinusi objektifikavimą būtent taip, organizacija „SGYG“ perkėlė diskusijos akcentą nuo asmeninio jautrumo į žmogaus teises ir diskriminaciją. Antra, pasitelkti meną ir kūną kaip išeitį iš abstrakcijos: praktinė kūrybinė veikla išreiškia patiriamą žalą taip, kaip to negali padaryti vien žodiniai formatai. Trečia, sukurkite apgalvotą kelių etapų kelią nuo klausymosi iki viešo matomumo, kur kiekvienas etapas maitina kitą – moterys, su kuriomis buvo konsultuojamasi žemėlapio sudarymo metu, tapo dirbtuvių dalyviėmis, o dirbtuvių dalyvės pamatė savo kūrinius eksponuojamus uždarymo renginyje.

Reikšmė Europos HTIA tinklui

Lietuvos patirtis rodo, kad tikslinga, vienos temos programa (moterų objektyvizacija), nuosekliai plėtojama per visus metus, gali pranokti įvairiapusiškus projektų rinkinius kokybinio poveikio gilumo atžvilgiu. Europos tinklui Lietuva yra pavyzdinis atvejis, į kurį reikėtų atsižvelgti, kai partneris nusprendžia sutelkti dėmesį į vieną konkretų neapykantos kalbos pasireiškimą, o ne į platesnę kategoriją. Keramikos dirbtuvės „Rankos prieš tylą“ yra labiausiai pakartojamas Lietuvos indėlis, o sprendimas uždarymo renginį susieti su naujos pilietinės erdvės („Makes Sense Studio“) atidarymu yra struktūrinė pamoka savaime.

Tiesioginiai dalyvių atsiliepimai

Toliau pateikiamos citatos paimtos iš partnerių organizacijos surinktų ataskaitų po veiklos. Jos pateikiamos kaip tiesioginis projekto kokybinio poveikio įrodymas, išsakytas tų, kurie jį patyrė.

> „Veiksmas, kai įžeidžiančiais žodžiais sudaužoma molio figūra, o paskui ji iš naujo suformuojama į kažką gražaus, yra galinga metafora ir priemonė, padedanti atgauti savarankiškumą.“
>
> **— „Hands Against Silence“ vedėjo apmąstymai**

> „Galimybė fiziškai išreikšti savo protestą molyje suteikė jiems savarankiškumo jausmą, kurio jie anksčiau nebuvo patyrę.“
>
> **— „Hands Against Silence“ 2-ojo turo vedėjo užrašai**

> „Aktyvizmas ne visada prasideda nuo megafono – kartais jis prasideda nuo molio, rankų, bendros tylos.“
>
> **— Lietuvos SGYG, dirbtuvių apibendrinimas**

ISPANIJA

RINOVA MALAGA

ISPANIJA

Rinova Malaga

Ispanijos „Hate Trackers Into Action“ projekto skyrius, kurį koordinavo „Rinova“ Malagos Huelin rajone, nagrinėjo žodinį, fizinį ir kibernetinį patyčių kaip neapykantos kalbos pasireiškimus. Ispanijos SGYG sukūrė nuoseklią vietos programą, apjungiančią į aukas orientuotą pasakojimų dalijimąsi, kaimynystės tyrimus, viešąjį gatvės informavimą ir bendruomenės meną. Toliau pateiktos septynios gerosios praktikos atspindi šią programą nuo vieno konfidencialaus interviu su patyčių auka, per podkastus ir gatvės meno ekskursijas, iki renginio paplūdimyje, skirto per vieną popietę daugiau nei keturiasdešimčiai jaunuolių skleisti žinią „daugiau meilės, mažiau neapykantos“.

Šiame skyriuje chronologine tvarka aptariamos šios gerosios praktikos: konfidencialus pokalbis su patyčių auka (2024 m. gruodžio 10 d.); kaimynystės žemėlapio sudarymo anketa Hueline (2025 m. birželio 5 d.); gatvės meno ekskursija ir vaizdo dokumentinis filmas (2025 m. rugpjūčio 8–11 d.); paplūdimio renginys „Įmušk įvartį prieš neapykantos kalbą“ (2025 m. rugsėjo 12 d.); Web 3.0 dokumentacija apie realaus gyvenimo istorijas (visą projekto laikotarpį); ir profesionalus podkasto kūrimas (nuo 2025 m. liepos 1 d.). Kiekviena praktika išsamiai nagrinėjama nuoseklios pasakojimo formos tekstu, atkreipiant dėmesį į vietos kontekstą, kitur pakartojamus veiksmus ir komandos įgytą patirtį.

Geroji praktika Nr. 1 – Konfidencialus interviu su patyčių auka

Data: 2024 m. gruodžio 10 d. Vieta: asmeniškai Malagos universitete, Ispanijoje. Dalyviai: 1 SGYG narys kaip interviu vedėjas, 1 universiteto studentas kaip interviu dalyvis.

Interviu vyko asmeniškai, be garso ar vaizdo įrašymo, siekiant visiškai apsaugoti interviu dalyvio anonimiškumą. Klausimai buvo susisteminti taip: kaip auka suprato, kad yra patirianti patyčias, kaip viskas prasidėjo, kokio tipo buvo priekabiavimas (žodinis, fizinis ar abu), kokį poveikį tai turėjo psichikai, kaip ji ieškojo pagalbos ir kokį patarimą ji duotų kitiems, atsidūrusiems tokioje pačioje situacijoje. Interviu stenograma vėliau buvo panaudota kaip šaltinis profesionaliam podcastui (Gera praktika Nr. 6).

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami veiksmai: (1) parengti septynių–dešimties klausimų sąrašą, suskirstytą pagal pripažinimą, raidą, poveikį ir patarimus; (2) interviu atlikti asmeniškai, be įrašymo, jei nukentėjusysis pageidauja išlikti anonimu;
(3) susitarkite dėl aiškaus ir rašytinio sutikimo vėliau naudoti liudijimą išvestinėse formose; (4) venkite klausimų, kurie galėtų iš naujo traumuoti interviu dalyvius.

Kaip apibendrino SGYG, manome, kad tai gali turėti tokį poveikį, jog tai tiesiog įprastas mūsų universiteto studentas. Tai gali būti bet kas, su kuo kalbame koridoriuose. Vienas gerai atliktas interviu su nukentėjusiuoju yra galingesnis nei dešimt bendrų statistinių duomenų apie patyčias.

Geroji praktika Nr. 2 – Huelino rajono žemėlapio sudarymo anketa

Data: 2025 m. birželio 5 d. Vieta: tiesiogiai „Polo Digital“ centre, Malagoje, su lauko tyrimų administravimu Huelino rajone. Dalyviai: 4 SGYG nariai. Tikslinė grupė: Huelino gyventojai.

SGYG parengė dešimties klausimų anketą, skirtą dviem temoms: neapykantai internete ir priekabiavimui kaimynystėje. Klausimai apėmė tiesioginę patirtį, informuotumą apie aukas, žinias apie pranešimo procedūras, mokyklos patyčių kaip rimtos problemos suvokimą, paramos ir išteklių pakankamumo vertinimą bei norą dalyvauti būsimose vietos kampanijose. Anketos parengimas buvo nesudėtingas; iššūkis buvo jos vykdymas vietoje.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) suskirstyti anketą į du teminius blokus; (2) teikti pirmenybę trumpiems uždariems klausimams, siekiant sumažinti atsisakymų skaičių; (3) įtraukti galutinį atvirą klausimą apie tai, ką reikėtų daryti; (4) įtraukti aiškų sutikimą dalyvauti tolesnėse kampanijose; (5) apmokyti komandą pagarbaus bendravimo technikų ir atsisakymo priėmimo

atsisakymus be nepatogumo.

Labiausiai pasikartojantis pastebėjimas buvo tas, kad žmonės nenori skirti laiko pagalbai, nors neapykantos kalba ir priekabiavimas mūsų visuomenėje yra tokie paplitę. Šis mažas reagavimas pats savaime yra problemos dalis ir turėtų nulemti būsimas įtraukimo strategijas (pvz., trumpesni įtraukimo formatai, aplinkos aktyvacijos, tokios kaip toliau aprašytas renginys paplūdimyje).

Geroji praktika Nr. 3 – Gatvės meno ekskursija ir dokumentinis vaizdo įrašas

Data: 2025 m. rugpjūčio 8–11 d. Vieta: Huelin rajonas, Malaga. Dalyviai: 5 SGYG nariai. Rezultatai: vaizdo įrašas „Instagram“ podkasto 2-oje serijoje.

SGYG ištyrė įkvepiančius sienų piešinius Huelin rajone, parengė pasakojimą, paaiškinantį jų tikslą, nufilmavo trumpą vaizdo ekskursiją, vilkėdami projekto marškinėlius (daugiau meilės, mažiau neapykantos), ir papildė vaizdinę medžiagą ilgesniu podcastu. Vaizdo įrašas viešai prieinamas „Instagram“ (instagram.com/p/DPjBhZyjKBy/) ir rinova.es/street-art.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami veiksmai: (1) vietinių sienų tapybų, kaip kultūrinės infrastruktūros, apžvalga; (2) trumpo pasakojimo scenarijaus, skirto kiekvieno kūrinio socialinei reikšmei, parengimas; (3) ekskursijos pėsčiomis filmavimas vienu mobiliuoju telefonu, naudojant projekto firminius marškinėlius; (4) garso įrašo išgava podkasto epizodui; (5) paskelbimas bent dviejuose kanaluose.

Kaip pastebėjo SGYG, bendruomenės ir kaimynystės gali susiburti, kad pagerintų savo gatves ir erdves. Šios sienų tapybos yra gerbiamos, prižiūrimos ir geros būklės. Gatvės menas pasirodo esąs tiek aktyvizmo objektas, tiek metodas – nebrangus būdas pasakoti istorijas apie vietos atsparumą.

Geroji praktika Nr. 4 – Paplūdimio renginys „Įmušk įvartį prieš neapykantos kalbą“

Data: 2025 m. rugsėjo 12 d. Vieta: asmeniškai Malagos paplūdimyje. Dalyviai: 6 SGYG nariai. Pasiekiamumas: išdalinta daugiau nei 40 marškinėlių.

Vienas SGYG narys atsinešė mažus futbolo vartus ir kamuolį, kitas – sulankstomą stalą ir garsiakalbį. Stende buvo išdėstyti visi projekto marškinėliai. Renginio metu kiekvienam dalyviui buvo suteikta po tris bandymus įmušti įvartį: tiems, kuriems tai pavyko, buvo įteikti marškinėliai ir pasiūlyta susipažinti su HTIA projektu. Po trisdešimties minučių aktyvios informavimo veiklos žmonės ėmė savaime artintis prie stendo.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami veiksmai: (1) palankaus oro sąlygomis suraskite lauke esančią vietą, kurioje susirenka daug žmonių; (2) sukurkite akciją, pagrįstą populiariu ir lengvai prieinamu žaidimu; (3) susiejkite dalyvavimą su apčiuopiamu apdovanojimu, kuris pats savaime skleidžia žinią (marškinėliai su prekės ženklu); (4) pirmąsias trisdešimt minučių skirkite aktyviam dalyvių pritraukimui, o vėliau leiskite susibūrimui augti natūraliai.

Įvyko netikėtas, bet pasikartojantis pokalbis su moterų futbolo komandos trenere, kuri papasakojo, kaip žaidėjos susiduria su neapykantos kalba rungtynių metu ir internete. Šis pokalbis iliustruoja gatvės aktyvizmo vertę: tokio pobūdžio susitikimai neįvyksta konferencijų salėse.

Geroji praktika Nr. 5 – Web 3.0 realių istorijų dokumentavimas

Laikotarpis: per visą projekto trukmę. Kanalas: „HateTrackers“ Web 3.0 platforma. 16-1 .

Ispanijos SGYG nariai į „HateTrackers“ platformą įkėlė įvairių liudijimų: „Torre Pacheco“ atvejį (smurtinį incidentą, susijusį su marokiečiu, kuris sukėlė daugiau nei 130 000 ksenofobinių internetinių pranešimų, nukreiptų prieš Šiaurės Afrikos bendruomenes); jauno vyro pasakojimas apie gyvenimą su Tureto sindromu; moters liudijimas apie buvusio partnerio priekabiavimą ir šantažą; viešas solidarumo įrašas; migrantų, kurių viltys po atvykimo neišsipildė, liudijimai; futbolininko Vini Jr. atvejis ir jo antirasistinė kampanija Ispanijos stadionuose.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) traktuoti „Web 3.0“ platformą kaip pasakojimų archyvą, o ne tik kaip pranešimo apie pažeidimus priemonę; (2) skatinti dalyvius įkelti tiek neigiamus atvejus, tiek teigiamus solidarumo įvykius; (3) sukurti anonimiškus profilius, kai to reikalauja aktyvisto saugumas.

Kai kurie SGYG nariai susikūrė anonimiškus „Instagram“ paskyrus, kad galėtų saugiau kovoti su neapykantos kurstymu. Anonimiškumo poreikis nėra silpnumo ženklas, o struktūrinė internetinio aktyvizmo ypatybė, kurią organizacijos turi remti, o ne slopinti.

Geroji praktika Nr. 6 – Profesionalus podkasto kūrimas

Data: nuo 2025 m. liepos 1 d. Vieta: „Polo Digital“ įrašų studija, Malaga. Dalyviai: SGYG nariai, „Rinova“ darbuotojai.

„Polo Digital“ suteikė savo įrašų studiją ir įrangą. SGYG pirmą kartą išmoko, kaip prijungti kabelius, mikrofonus ir mikšerinį pultą, taip pat kaip naudotis įrašymo programine įranga „Reaper“. 1-oji laida buvo pagrįsta 2024 m. gruodžio mėn. konfidencialiu interviu su patyčių auka (Geroji praktika Nr. 1); auka sutiko, kad būtų naudojamas jos liudijimas, tačiau pageidavo, kad jos tapatybė liktų konfidenciali.

Kalbant apie pakartojamą metodiką: pakartojami žingsniai: (1) derėtis dėl galimybės naudotis profesionalia studija, o ne improvizuoti; (2) prieš pirmąjį įrašymą suplanuoti trumpą techninį mokymą; (3) naudoti vieną interviu šaltinį kaip pagrindą dviem lygiagretiems produktams (podcastui ir vėlesniems išvestiniams formatams); (4) prireikus gerbti anonimiškumo prašymus, redaguojant balsą.

Investicijos į profesionalią produkciją pačioje pradžioje nustato kokybės ribą, kurios turi laikytis vėlesni epizodai. Atvirkščiai – pradėti kaip mėgėjai ir vėliau profesionalėti – yra kur kas sunkiau.

Bendrosios pamokos kitoms Europos organizacijoms

Iš Ispanijos patirties išryškėja trys pritaikomi principai. Pirma, programą įtvirtinkite viename rajone (Huelin) ir priimkite jo specifinę kultūrinę infrastruktūrą – šiuo atveju sienų piešinius, paplūdimius ir futbolo kultūrą – kaip pradinę medžiagą. Antra, kurkite taip, kad būtų galima pakartotinai panaudoti: vienas išgyvenusiojo interviu tampa podkastu, o podkastas – kampanija; viena sienų piešinių ekskursija tampa vaizdo įrašu, o vaizdo įrašas – podkastu. Trečia, reikia pripažinti, kad viešas atmetimas yra dažniausia reakcija gatvės socialinio darbo metu, todėl reikia sukurti mažai pasipriešinimo keliančias veiklas (futbolo žaidimą paplūdimyje, marškinėlių dalijimą) kaip alternatyvas anketai.

Reikšmė Europos HTIA tinklui

Ispanijos portfelis yra artimiausias bendruomenės organizavimo metodikai, todėl tai yra skyrius, į kurį reikia kreiptis, kai partneris nori įtvirtinti HTIA stiliaus programą konkrečiame rajone, o ne institucijų tinkle. „Rinova“ modelis remiasi trimis ramsčiais – kaimynystės kartografavimu, viešųjų erdvių (paplūdimių, gatvių) užėmimu ir tiems, kurie patyrė neapykantos kalbą, suteikiant balsą – ir jį galima pritaikyti bet kuriame miesto kontekste su panašiais demografiniais bruožais. Sprendimas filmuoti interviu su patyčių aukomis be garso ar vaizdo ir skelbti tik jo turinį yra etiškos praktikos pavyzdys, kurį turėtų perimti likusi Europos tinklo dalis.

Tiesioginiai dalyvių atsiliepimai

Toliau pateikiamos citatos paimtos iš partnerių organizacijos surinktų apklausų po veiklos. Jos pateikiamos kaip tiesioginis projekto kokybinio poveikio įrodymas, išsakytas tų, kurie jį patyrė.

> „Manome, kad tai gali turėti tokį poveikį, kad jis taps tiesiog įprastu mūsų universiteto studentu.“
>
> **— Ispanijos SGYG apmąstymai po interviu su patyčių auka**

> „Buvome labai susijaudinę; tai buvo mūsų šansas patekti į profesionalią įrašų studiją.“
>
> **— Ispanijos SGYG, „Polo Digital“ podkasto kūrimo sesija**

> „Mes tiesiog stengėmės išvengti klausimų, kurie galėtų sukrėsti auką.“
>
> **— Ispanijos SGYG pastaba apie etišką pasiruošimą interviu su patyčių auka**

BIBLIOGRAFIJA

Apie šį kompendiumą.

Šis leidinys yra gerosios praktikos kompendiumas, parengtas pagal projektą **„Hate Trackers Into Action“ (HTIA)**, kurį bendrai finansavo Europos Sąjungos „Erasmus“ programa. Jame aprašoma septynių nacionalinių jaunųjų aktyvistų grupių – SGYG (Semiological Guerrilla Youth Groups) – patirtis, kurios 2024–2025 m. sukūrė, išbandė ir patobulino konkrečius įrankius, skirtus atpažinti, užkirsti kelią ir reaguoti į neapykantos kalbas internete ir ne internete.

Kaip skaityti šį leidinį.

Kiekvienas nacionalinis skyrius prasideda trumpu įvadu, kuriame nuosekliai aprašoma gerosios praktikos pavyzdžių serija, po kurios pateikiama bendra refleksija ir dalyvių tiesioginių citatų skyrius. Knygą galima skaityti nuosekliai arba naudoti kaip veiklų katalogą, kurį galima pritaikyti vietos sąlygoms.

Bibliografija ir nuorodų sistema.

Europos Taryba, „Compass“ – Žmogaus teisių ugdymo su jaunimu vadovas, Strasbūras, naujausia pataisyta laida. Europos Taryba, Rekomendacija R(9)20 dėl neapykantos kurstymo. Europos vietos jaunimo informacijos chartija. „Hate Trackers Into Action“ partnerystės ataskaitos ir septynių partnerių organizacijų parengti nacionaliniai dienoraščiai. „Aequa-Tech“ techninės pastabos apie moderavimo įrankį „Deescalate“, naudotą mokymuose Italijoje. Projekto parengta internetinių medžiagų antologija „HateTrackers Web 3.0“ platformoje.

ŽODYNAS, PARTNERIAI IR PADĖKOS

Dažniausiai vartojamų terminų žodynėlis.

Neapykantos **kurstymas** – bet kokia išraiškos forma, kuria skleidžiama, kurstoma, skatinama ar pateisinama neapykanta, grindžiama netolerancija, įskaitant stereotipus ir diskriminacinę kalbą (Europos Taryba, Rekomendacija R(9)20). **SGYG** – „Semiological Guerrilla Youth Group“ (Semiologinė partizaninė jaunimo grupė) – nacionalinė jaunųjų aktyvistų grupė, kurią įkūrė kiekvienas projekto partneris vietos veikloms kurti, įgyvendinti ir vertinti. **Web 3.0 programa** – HTIA kontekste tai yra „HateTrackers“ programa, decentralizuota duomenų bazė, prieinama per „MetaMask“, naudojama neapykantos kalbos turiniui įkelti, kategorizuoti ir jam atsakyti. **Forumo teatras / Debatų teatras / Atkūrimo teatras** – trys dalyvaujamieji dramos formatai, kuriuos iš pradžių sukūrė Augusto Boal ir kurie Vengrijoje buvo pritaikyti kasdienės neapykantos kalbos mokyklose problemai spręsti. **„Compass“** – Europos Tarybos vadovas dėl žmogaus teisių ugdymo su jaunimu, naudojamas kaip pagrindinis pedagoginis šaltinis visoje partnerystėje.

Partnerių organizacijos.

C.I.F.A. ETS, Turinas, Italija (pagrindinis partneris); „Hope For Children CRC Policy Center“, Nikosija, Kipras; „Youth Included“, Praha, Čekija; „Hellenic Youth Participation“, Atėnai, Graikija; „Cromo Foundation“, Budapeštas, Vengrija; „AY Institute“, Vilnius, Lietuva; „RINOVA“, Malaga, Ispanija; ir techninis partneris „Aequa-Tech“, kuris prisidėjo prie „Deescalate“ mokymuose naudojamos AI moderavimo priemonės kūrimo.

PADĖKA IR BAIGIAMOSIOS PASTABOS

Etikos pagrindai.

Redakcinis darbas buvo grindžiamas Europos Tarybos vadovu „Compass“ dėl žmogaus teisių ugdymo ir Europos vietos jaunimo informavimo chartija. Redaguojant tekstus, susijusius su dirbtiniu intelektu ir skaitmeninėmis technologijomis (AI moderavimo įrankiai, „HateTrackers Web 3.0“ programa, generatyvinių žiniasklaidos priemonių naudojimas), buvo remiamasi **Isaaco Asimovo trimis robotų dėsniais**, kurie buvo performuluoti taip: nekenk jokiam žmogui; saugok žmogaus orumą ir autonomiją; lik atskaitingas žmogaus priežiūrai.

Padėkos.

Nuoširdžiai dėkojame visiems jauniems aktyvistams, moderatoriams, mokytojams, menininkams, teisininkams, podkasteriams, IT ekspertams ir bendruomenės nariams, kurių balsai skamba šiose puslapiuose. HTIA kompendiumo stiprybė glūdi jų noru sąžiningai pasidalinti tuo, kas pavyko, ir tuo, kas nepavyko.

Paskutinis kvietimas.

Šis kompendiumas skirtas būti nuolat atnaujinamu įrankiu. Švietėjai, jaunimo darbuotojai, menininkai ir vietos valdžios atstovai yra nuoširdžiai kviečiami pasinaudoti čia pateiktomis praktinėmis priemonėmis, jas pritaikyti ir derinti tarpusavyje, taip pat pasidalinti savo patirtimi su HTIA partnerystės nariais. Kova su neapykantos kurstymu iš esmės yra kolektyvinis ilgalaikis uždavinys: kiekviena metodika, patobulinta viename vietos kontekste, tampa nedideliu, bet ilgalaikiu indėliu į bendrą Europos patirtį.

REKOMENDACIJOS DĖL PAKARTOTINIO TAIKYMO

1. Programą susiekite su esamais instituciniais ištekliais.

Prieš planuojant veiklas, išnagrinėkite vietos kontekste jau turimus pilietinius išteklius: mokyklų radijo stotis, bendruomenių bibliotekas, pilietinės technologijos laboratorijas, įrašų studijas, viešąsias transliuotojas, universitetų fakultetus, festivalius. HTIA patirtis nuosekliai rodo, kad programos įtvirtinimas pripažintoje vietos infrastruktūroje užtikrina tęstinumą, kokybę ir pasiekiamumą, su kuriais naujai sukurta platforma negali lygintis.

2. Nustatyti neapykantos kalbos pasireiškimus vietos lygmeniu.

Neapykantos kalba ne visose Europos miestuose pasireiškia vienodai. Lietuvoje dėmesys skiriamas moterų objektifikavimui, Vengrijoje – kasdieniam neapykantos reiškiniui mokyklose, Čekijoje – mikrofilmams, atskleidžiantiems nematomą smurtą, o Ispanijoje – patyčių aukų istorijoms; šie pavyzdžiai nėra tarpusavyje pakeičiami: kiekvienas iš jų skirtas konkrečiam vietos reiškiniui. Projektą perimantys subjektai turėtų atsispirti pagundai perimti metodiką visą iš karto, o vietoj to pasirinkti tą metodiką, kuri geriausiai tinka vietos reiškiniui, kurį jie nusprendė spręsti.

3. Planuokite procesą, o ne renginį.

Veiksmingiausios nacionalinės programos šiame kompendiume yra ne pavieniai renginiai, o metus trunkantys procesai: tyrimai, dalyvių atranka, mokymai, vieši renginiai, kūrybinė veikla, parodos ar baigiamieji susitikimai. Kiekviena fazė papildo kitą, o viename etape sutikti dalyviai dažnai grįžta vėlesniuose etapuose. Programos kūrėjai turėtų planuoti bent devynių mėnesių veiklą, apgalvotai sudėliodami etapus.

4. Visada turėkite analoginį planą B skaitmeniniam takeliui.

Jei projektas remiasi konkrečia skaitmenine platforma – „HateTrackers Web 3.0“ programa ar bet kuria jos versija – programos įgyvendintojai visada turėtų turėti lygiagretų analoginį planą. Jei platforma neveikia, kyla ryšio problemų ar ji tampa neprieinama daliai auditorijos, analoginis planas užtikrina, kad programa toliau vyktų.

IŠTEKLIŲ KOPIJUOTOJAMS

Nuorodų sistema.

Europos Tarybos vadovas „Compass“ tebėra pagrindinis pedagoginis šaltinis, skirtas žmogaus teisių ugdymui dirbant su jaunimu, ir jį galima nemokamai rasti internete Europos Tarybos Jaunimo departamento svetainėje. Rekomendacija R(9)20 dėl neapykantos kurstymo, taip pat išleista Europos Tarybos, pateikia pagrindinį apibrėžimą, priimtą visoje HTIA partnerystėje. Europos vietos jaunimo informacijos chartija siūlo platesnį profesinį pagrindą, kurio ribose jaunimo informacijos tarnybos – ir, plačiąja prasme, tarnybos, kovojančios su neapykantos kurstymu – turėtų veikti vietos lygmeniu.

Projekto dokumentacija.

Kiekviena iš septynių partnerių organizacijų per projekto trukmę parengė savo nacionalinę dokumentaciją: SGYG dienoraščius, veiklos apibendrinimus, seminarų vedėjų užrašus ir atsiliepimų anketas. Šią medžiagą saugo partnerių organizacijos, o jos galima paprašyti per projekto vadovą – C.I.F.A. ETS Turine. „HateTrackers Web 3.0“ programoje saugomi nuolatiniai neapykantos kalbos įrašai ir priešingos nuomonės, kurias įkėlė SGYG grupės.

Darbo tęsimas.

Organizacijos, norinčios prisijungti prie HTIA modelio ar jį plėsti, kviečiamos tiesiogiai susisiekti su partnerystės atstovais. Ypač laukiami trys veiksmai: „SGYG“ tipo grupės veiklos organizavimas esamoje jaunimo organizacijoje; vietos seminarų rengimas, remiantis viena iš šioje knygoje aprašytų metodologinių grupių; bei naujų įrašų su pridėtais priešingais naratyvais pateikimas į „HateTrackers“ programą. Kompendiumas toliau plėsis, įtraukiant naujų partnerių patirtį.

HATE INTO ACTION
TRACKERS